Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 275 (14295) | 1973 оной ноябриин 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр, 1973 оной ноябриин 22-то, КПСС-эй обком болон республикын Министрнүүдэй Соведэй зарлаhан колхоз, совхозуудай, аймагуудай болон республикын хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн үнгэрhэн байна.

Эндэ «Хүдөө ажахын жэлэй даб дээрэхи дүнгүүд ба республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар жэлэй даабарие бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай» элидхэл КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ **В. В. Смолин**, Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. А. Будаев**, Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник **В. С. Антипов**, Захааминай аймагай Санагын совхозой директор **В. Ж. Цыренов**, Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой директор **А. М. Гусев**, совхозуудай республиканска нэгэдэлэй начальник **Г. П. Тюменцев**, Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **Л. С. Цыдыпов**, КПСС-эй Хоринын райкомой нэгэдэхи секретарь **М. П. Павлов**, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ **Л. А. Максимов**, Улаан-Үдын аймгуудкомой хүдөө ажахын управлениин начальник **П. А. Горбунов**, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ **И. Р. Агафонов**, Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой директор **П. Т. Тарабукин**, КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Б. Михеев**, Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой директор **Ц. Н. Лодоев** хабаадалсажа, үгэ хэлэhэн байна.

ШИИДХЭХЫ ЭНЭ ЖЭЛЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ТҮГЭСХЭЕ!

ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭДЭ—БҮХЫ ХҮСЭЕЭ

Малай ашаг шэмэ жэл бүри ехээр абажа, гүрэндөө тушааха зорилгые манай haалишад шиидхэжэ байнхай. Гүрэндэ hү худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб ноябриин 14-дэ дүүргээ. Бүхыдөө 8400 центнер hүн тушаагдаад, мүнөө түсэбhөө гадуур үшөө 200 гаран центнер худалдагдаа. Энэ намар нёдондонойхиhоо ехэ hүн haагдажа байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Яруунын аймагай haалишадай үүсхэл тухай ехэ хөөрэлдөөн haалишадаймнай дунда боложо дүүрээ. Арга боломжонууд, нөөсэнүүд элирүүлэгдэв. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ үнеэн бүриhөө 2000 килограмм hү haаха гэhэн уялгаяа заатагүй дүүргэхэ, шадаал haа, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ haалишаднай шиидээ. Энээнэй ашаар гүрэндэ hү тушааха жэлэй түсэб нилээдгүй үлүүлэн дүүргэгдэхэ.

Тиихын тула мүнөө haалгадаг үнеэдтэ тэжээл ехээр үгтэнэ. Жэшээнь, колхозой hү haалиин 3 фермын үнеэн бүхэндэ 20 килограмм силос, 1300 грамм таряа талханай зүйл, 2 килограмм үбhэн, 40 килограмм буйлуулагдаhан hолоомон үгтэнэ гэхэ гү, али үдэрэй 9.5—10 тэжээлэй единицэ үгтэнэ. Фермэ бүхэндэ кормокухни хүдэлжэ, сүүдхын 15 тонно гидролизно тэжээл бэлдэнэ.

Гадна ноябрь-декабрь haрануудта 150 үнеэн тугаллаха юм. Тиигэжэ сентябрь-октябрь haрануудhaa хоёр-гурба дахин ехэ hүн haагдахаар хүлеэгдэнэ.

Иимэ арга боломжые хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ haалишадай дайшалхы зорилго. Үнгэрhэн 10 hарын туршада haалишаднай тус бүридөө 1700 гаран килограмм hү үнеэн бүриhөө haагаад байна. Тиихэдэ үбэлэй hарануудай үедэ үшөө 1600 килограмм hү үнеэн бүриhөө haаха гэhэн уялга мүнөө абабад. Харин түрүү haалишаднай, жэшээлхэдэ, Дээдэ-Сутайн фермын haалишад П. А. Рымарева, Е. С. Кушнарева, С. Н. Назарова болон бусад 1750 килограмм hү haаха гэбэд. Эндэхи haалишад малшадай Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүү hууринуудай нэгые эзэлжэ, СССР-эй хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай грамотада, мүнгэн шанда хүртэhэн юм. Энэ амжалтаяа саашань арьбадхахын түлөө эндэхи haалишад ехэ оролдолго гаргана. Дурсагдаhан haалишад мүнөө үнеэн бүриhөө 2000 килограмм hү haагаад байна. Энэмнай манай эндэхи байдалаар нилээд ехэ hүн гээшэ.

Колхозой мүнөө үеын үшөө нэгэ шухала зорилго гэхэдэ, мяха худалдаха түсэб дүүргэхэ ябадал болоно. Үнгэрhэн үбэлжэлгын хойшолонгhоо боложо, энэ хэрэг нилээд бэрхэшээлтэйгээр ябана. Тиигэбэшье тооложо үзэхэдэ, жэлэйнгээ түсэб заатагүй дүүргэхэ байнабди. Мал шахаха, таргалуулха ябадалые гуримтайгаар эмхидхэхэ, малшадай ажалай хойноhоо нягта хиналта табиха, саг соонь туhаламжа хүргэхэ гээшэ мүнөө тон шухала болонхой. Энэ хэрэгтэ колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхы коммунистнуудай анхарал хандуулагдана.

Гүрэнэй түсэб дүүргэлгэ колхозник бүхэнэй, бүхы коллективэй нэрэ хүндын хэрэг мүн. Тиимэhээ энээндэ хамаг хүсэеэ элсүүлхэ шухала. Олоной оролдосотой ажал, тэмсэл амжалта асарха гэжэ этигэнэбди.

Н. ЦЫРЕНДАШИЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

Н. В. Подгорный Финляндиин парламентын делегацитай уулзаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Советскэ Союзда ерээд байhан парламентын түрүүлэгшэ В. Сукселайнен түрүүтэй Финляндиин парламентын делегацитай ноябриин 21-дэ уулзаба.

Совет-финляндиин хани, нүүршэ ёhоной харилсаа хүгжөөхэ асуудалнууд, уласхоорондын гол шухала зарим асуудалнууд, хани халуун оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлэгдэhэн байна.

Совет арадай байдалтай, амжалта туйлалтануудтай танилсаха арга олгоhонойнь түлөө, Финляндиин парламентаринарые хүндэмүүшэ халуунаар угтаhанайнь түлөө В. Сукселайнен делегациин үмэнэhөө СССР-эй Верховно Соведтэ баяр баясхалан хүргэбэ. Уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха талаар шэглүүлэгдэhэн Советскэ Союзай гадаадын политическэ ажал ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туhа хүргэхэ тухай 1948 оной договорто үндэhэлhэн совет-финляндиин харилсаа али бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ саашадаашье нүлөөлхэ, уласхоорондын байдалда болоhон hайн хубилалтануудые бэхижүүлхэ зорилготой СССР-эй Верховно Соведэй ба Финляндиин парламентын хоорондохи харилсаа үргэдхэхэ шухала гэжэ Н. В. Подгорный тэмдэглэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай Түрүүлэгшэнэр Я. С. Насриддинова, А. П. Шитиков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй Верховно Соведэй депутат В. Н. Титов, мүн Финляндиhaa Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Бьерн-Олоф Георг Алхолм хөөрэлдөөндэ хабаадаhан байна.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Нүхэр М. С. Соломенцевто шагнал барюулагдаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцевто Ленинэй орден, Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ Алтан Одо ноябриин 21-дэ Кремль соо барюулба.

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө, түрэhөөр 60 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, нүхэр М. С. Соломенцевто энэ үндэр хайра шагнал олгогдоhон байна.

Нүхэр Н. В. Подгорный шагнал барюулхадаа, Михаил Сергеевич Соломенцевые халуунаар, үнэн зүрхэнhөө амаршалан, элүүр энхэ ябахыень, совет арадай, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй аша туhада ажал ябуулгадаа ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Ажал ябуулгыень үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө М. С. Соломенцев КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүргөө. Бүхы ажабайдални партитай таhаршагүй холбоотой юм гэжэ тэрэ хэлэбэ. Партиин, манай арадай аша туhада бүхы хүсэеэ саашадаашье элсүүлэн үгэхэб гэжэ энэ баяр жабхаланта үедэ найдуулха байнаб.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭ УЯЛГАТАЙБДИ

МАНАЙ колхозой партийна эхин организацинуудай тоосоото hунгалтын суглаанууд боложо дүүрээ. Мэнэ haя совхозой партком ажахынгаа коммунистнуудай үмэнэ мүн лэ тоосоо хэhэн байна. Нигэжэ тоосоото үедэ совхозой коммунистнуудай бүхы ажалшадай бүтээhэн хүдэлмэриин дүн алишье талаhaань зүбшэгдэн хэлсэгдээ гээшэ. Тиихэдээ юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай, гурбадахи жэлэй гүрэнэй түсэбэй, коллективэй абаhан социалис уялгын хэр зэргэ дүүргэлтэ боложо байhан тухай асуудалда анхарал онсо хандуулагдаа.

Совхозой партийна организаци хадаа энэ шиидхэхы жэлдэ бэелүүлхээр хараалhан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлээ, тэрэнэй hайн үрэ дүнтэй байхын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргаа гэжэ тэмдэглэгдэhэн байна. Диилэнхи олон коммунистнууд түрүү ябаха, жэшээ харуулан хүдэлхэ уялгата үүргэеэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байhаниинь тобойн харагдаа гэжэ хэлсэхэ хэрэгтэй.

Сагай уларилай хэды түбэг татабашье, механизаторнууднай нёдондо яhала hайн ургаса хуряажа абаа hэн. Тэрэ ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэ. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта совхоз хүртэхэ зол хубитай байшоо. Энэшье жэлдэ ургаса баhа hайн байжа, ороохо таряа абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 11,9 центнер ороохон абтаа юм. Шэнэ ургаса хуряалгада орохын урда тээ энэ хүдэлмэрие эмхитэйгээр, түргэн зуура, шанар hайнтайгаар хэжэ дүүргэхэ гэhэн уялга абаад, аймагайнгаа механизаторнуудта уряа бэшэгтэйгээр хандаhан байгдаа. Манай таряашад тэрэ хэлэhэндээ хүрөө hэн. Үшөө тиихэдэ комбайнернууднай хүршэ Үдын, Хориин совхозуудта таряа хуряалгадань шадал соогоо хамhалсаа.

Мал ажал эрхилхэ хэрэгтээ баhал зарим тэды амжалтатайбди гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Энэ жэлэй түрүүшын зургаа hарын хүдэлмэриин дүнгөөр республикын ажахынуудай дундаhaa гурбадахи hуури эзэлhэнэй түлөө КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет гурбадахи шатын мүнгэн шан манай ажахыда олгоhон байна. Тиихэдэ малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй тоодо оролсоhон гурбадахи отделениин хониной товарна фермын коллектив мянган түхэригэй мүнгэн шанда хүртөө. Совхозой дүрбэн эрхимэй эрхим малшад орден ба медаляар шагнагдаа.

Гүрэндэ hү бэлэдхэхэ юhэ hарын түсэб 104 процент, мяха—108,3 процент дүүргэгдэнхэй. Тиихэдэ хониной нooho тушааха жэлэй түсэб 108,3 процентдэ хүрөө. Hү, мяха худалдаха жэлэй түсэбые ядамаргүй үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо мандада бии. Ниитын адууhа мал үсхэбэрилхэ жэлэй түсэб дүүргэжэ шадаха байhамнай лабтай. Нигэжэ ерэхэ жэлэй али бүхы хэрэгэй бүтэмжэтэ hайнаар нүлөөлхэ үндэhэ hуури байгуулха арга бэдэрэгдэнэ бшуу.

Дээрэ дурдагдаhан үрэ дүн өөрөө бүтээ бэшэ. Совхозой малшадай, механизаторнуудай, тарялан дээрэ хүдэлэгшэдэй нэтэрүүгээр ажаллаhые, ажахыгаа урагшань гаргахын түлөө ехээр оролдоhые бодотоор гэршэлhэн баримтанууд болоно. Энэ ушарта партийна эхин организацинуудай элсүүлхы үүргын, нүлөөгэй бүри үргэдэhые, коммунистнуудай харюусалгын улам дээшэлhые тэмдэглэхэ шухала.

Мүнөө мал ажалдахи ехэ харюусалгатай хаhа — үбэлжэлгын үе эхилээд байна. Үбэлжэлгын үрэ дүн hайн бэлэдхэлhээ, эмхи гуримhaa ехээр дулдыдаха байhаниинь элитэ. Түбхын түрүүндэ тэжээлээр хангаса хамагые шиидхэхэ зэргэтэй гэжэ хэншье мэдэнэ. Ниитын адууhа малда дутамаггүй хүрэхэ тэжээл суглуулжа абаха гэжэ яhала оролдогдоо юм. Нёдондонойхитой жэшэхэдэ, 5000 шахуу центнер үбhэн, 1135 тонно силос, 884 центнер куузику, 2841 центнер хүхэ hолоомон ехээр абтанхай. Энэ жэлдэ hолоомон элбэг, hайханшье. Хэрэгтэй соонь малда ороохо тарянай зүйл таhалха аргатайбди. Зүгөөр эдэ бүхы тэжээлээ hайнаар буйлуулжа, гамтайгаар аад, арьбалжа байгаад хэрэглээ хадаа үбэлэй сагые бараг үнгэргэхэ арга боломжотойбди.

Үбэлжэлгын хаhын түлэг эхилээд байбашье, эндэ тэндэ энэ тэрэ дутагдалнууд ушараад лэ байха юм. Гэбэшье малай үбэлжэлгын үеын эхиндэ үзэгдэжэ байhан эмхидхэл hулатай хүдэлмэрие, дутуу дундануудые дары усадхаха эрилтэ партийна суглаан дээрэ шангаар табигдаа. Коммунистнуудай нэгэн дуугаар абаhан тогтоолые хүсэндэнь хүргэхын тула совхозой дирекци, партком ба профсоюзай рабочком али болохо хэмжээнүүдые абажа байна.

Малшадай дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ, ажаhуудалыень улам hайжаруулха, ниитэ-политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри таhалгаряагүй ябуулха эрилтэ мүнөө үе сагай эрхэ байдал табина. Эдэ бүгэдэн анхаралда абтанхай, тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Зүгөөр тэдэнэй дүүргэлтые хинажа байха гээшэ шухалада тоологдоно. Эдэ парткомой, отделенинүүдэй партбюрогой урдаа хараха зорилгонь болоно.

Бидэ ганса энэ жэлэйнгээ бараг янзын дүнгөөр hанаагаа амаруулха ямаршье эрхэгүйбди. Хэрбээ табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтые бүхы дээрэнь абажа хараха болоо haа, манай ажахы зарим зүйлнүүдээр гээгдэлдэ оронхой. Энэ жэлэй дүүрээд байхада, мяха, нooho, таряа гүрэндэ тушаалгаар яhалахан уритэй гараха байнабди. Тиимэhээ ерэхэ хоёр жэлэй туршада энэ гээгдэлhээ заатагүй гарахын тула эрид шууд хэмжээ эрхэ бэшэ абаха уялгатайбди. Тиигэбэшье энэмнай бэлэхэнээр бүтээдхихэ юумэн бэшэ ааб даа.

Энэ зорилгоёо хүсэндэнь хүргэхын тула малай үүлтэр hайжаруулха, ашаг шэмэ арьбантай мал үсхэбэрилхэ зэргэтэйбди. Энэ хадаа холын хараата зорилго болоно. Түрүүшын ээлжээндэ ехэ малай hубайралгада эсэс табиха шухала болоод байна. Мүнөө сагта 100 эхэ малhaa 81 хурьга, 50—60 тугал абаха гээшэмнай тулюур лэ хэрэг болоно бшуу. Тиихэдэ мал олоор гарзална, харууhанай муухаа залуу малай түлжэсэнь удаан, ашаг шэмэнь ахир. Хонин бүриhөө дунда зэргээр 3 килограмм хүрэхэгүй нooho абадаг, гуша бага гаран килограмм шэгнүүртэй хонидые гүрэндэ тушаадаг, үнеэн бүриhөө 2 мянга хүрэхэгүй килограмм hү haадаг байхада урагшаа ябамаар аал?!

Эдэ хадаа ехэ дутагдал, алдуутайшье зүйл болоно. Эдээн тушаа анхаралаа hулаар табинат гэжэ коммунистнуудай тон зүбөөр шүүмжэлээ. Энэ ушар ажахын саашанхи хүгжэлтын түлөө hанаата болоhон хэрэг болоно. Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрhэн гурбан жэлэй дүн багсаамжалан согсолоод байхадаа, тобшолол хэхээр юумэн яhала олон. Ажахыгаа ямараар хүтэлhыемнай, саашадаа ямар шэглэлтэйгээр, гол зорилготойгоор хүдэлмэреэ эмхидхэхэ ёhотой байhыемнай энэ дүн сэхэ заажа үгэнэ.

Сагай эрилтын ёhoop, бэедээ эрилтэ шангатайгаар, олоной урда харюусалгатай байhанаа гүйсэд мэдэрэн хүдэлжэ, үлэhэн хоёр жэлэй туршада алдаhанаа бусааха, зориhондоо хүрэхэ уялгатайбди.

В. ШОЙНЕНОВ,
Хориин аймагай Анаагай совхозой парткомой секретарь.

А. Н. Косыгин М. Шарптай хөөрэлдэбэ

ГАГРА. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байhан Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Шарптай ноябриин 21-дэ уулзажа хөөрэлдэбэ. Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Дж. Холстед, Канадын МИД-эй генеральна директорнүүд Э. Блэк, А. Макгилл, хэблэлэй таhагай директор Р. Горэм, хөөрэлдөөндэ хабаадаhан байна.

Совет-канадын харилсаа хүгжөөхэ, уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай ба Канадын хоорондохи харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар hанамжануудаа хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэбэ.

СССР-hээ Канадада байдаг элшэн сайд А. Н. Яковлев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын туhалагша Б. Т. Бацанов, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн В. П. Суслов хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

Хүдөөгэй агитбригадануудай декада

Агитационно-уран hайханай бүлгэмэй бригадануудай декада хүдөөгэй уран hайханай бүлгэмэй бүхэроссин харалга боложо, ноябриин 21-дэ искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй түбэй байшан соо нээгдэбэ.

Хизаарай, областиин, районно харалгануудта илажа гарахан түлөө 150 гаран коллектив мүрысэhэн байгаа. Эдэнэй 97-ниинь лауреадуудай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, эгээл эрхимүүдынь декадада хабаадаха болоhон юм.

Ставрополиин ба Алтайн хизаарнуудай хүдөөгэй артистнуудай, Башкирай, Буряадай, Хойто Осетиин, Москвагай, Шэтын, Курганай ба Россин Федерациин бусад областьнуудай агитационно-уран hайханай бүлгэмэй бригадануудай бэлиг шадабаритай москвагайхид танилсаха байна.

РСФСР-эй культурын министрэй орлогшо В. М. Стриганов декада нээлгэ дээрэ үгэ хэлэбэ.

Москва.

(ТАСС-ай корр.).

Хүдөөгэй hургуулида—педагогическа эрдэм

«Хүдөөгэй юрэнхы эрдэмэй hургуулиин хүдэлмэриин байдалые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэhөөр хүдөөгэй hургуули хүгжөөхэ хараа түсэбүүдые СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин хамтын суглаан дээрэ зүбшэлнэ. Энэ суглаан ноябриин 21-дэ Москвада нээгдээ.

СССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо, СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент М. И. Кондаков суглаан дээрэ элидхэл хэбэ.

Хүдөөгэй hургуулиин хүдэлмэри hайжаруулгада СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин эрдэмтэд анхаралаа ехээр хандуулдаг юм. Колхоз, совхозуудта байгуулагдаhан туршалгын үндэhэ hуури дээрэ залуушуулые hургаха, коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ олон асуудалнуудаар эдэнэр шэнжэлгэнүүдые хэнэ.

(ТАСС-ай корр).

Москва.

«Космос-609» ниидхүүлэгдэбэ

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-609» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1973 оной ноябриин 23-да Советскэ Союзhaa табигдаба. Замбуулинай дайда шэнжэлгые үргэлжэлүүлхээр хараалагдаhан научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Аппаратурань гэмгүй hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээсэлнүүд залан жолоодолгын-тоолон тодорхойлолгын түбтэ шэнжэлэгдэжэ байна.

(ТАСС).

Индира ГАНДИ СОВЕТ ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Индидэ ерэхэ байhантай дашарамдуулан, Индиин Премьер-министр Индира Ганди совет бүлэг журналистнуудтай уулзажа, эдэнэй асуудалнуудта харюусаба.

Леонид Ильич Брежневые орондоо хүндэмүүшэ халуунаар угтаха байhандаа баяртайбди гэжэ Индира Ганди мэдүүлээ. Тэрэ урда тээньшье манай орондо ерээ hэн. Манай олохон хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союзда ошоhон байха. Манай арад тэрэнние агууехэ ороной элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ гэжэ hайн мэдэдэг юм. Тэрэнэй зохёон байгуулхы ажал ябуулгаар, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын тула эдэбхитэй хүдэлмэри хэhээр омогорхон баясанабди.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, Индиин гадаадын политикада тон зүб, тодо мэргэн сэгнэлтэ үгэhэнэйнь түлөө бидэ баяртайбди гэжэ Индира Ганди саашадаа хэлэбэ.

Советскэ Союзай 250 миллион хүн зон, Индиин 560 миллион хүнhөө бүридэhэн арад эб найрамдал тээшэ эрмэлзэн, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, үнэн хэрэг хангахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ юм гэжэ бүхы дэлхэйдэ баталан хэлэхэ байнабди.

Эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай хэрэгые шууд сэхээр сахидаг байгаабди, мүнөөшье сахижа байнабди гээд Индира Ганди мэдүүлээ.

ХОЁРДОХИ ШАНДА ХҮРТЭБЭ

«Бурводстрой» трестын Хориин нүүдэл колоннын коллектив байгша оной эхинhээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Эдэнэр хоёрдохи кварталай дүнгөөр РСФСР-эй мелиорациин ба уhанай ажахын министерствын, тус hалбариин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай хоёрдохи мүнгэн шан абаhан юм. Энэ түрүү коллектив сабшалангай үрэжэл hайжаруулха, намаг газар хатааха зорилготойгоор хүдэлжэ ороо бэлэй.

Эдэнэр байгша оной гурбадахи квартал соо 435 гектар сабшалан сэбэрлэhэн, 128 гектар намаг хатаажа, гурбадахи кварталайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргээ. РСФСР-эй мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, профсоюзай ЦК энэ туйлалтыень үндэрөөр сэгнэжэ, хоёрдохи мүнгэн шан барюулха гэhэн шиидхэбэри гаргаба.

Р. ЮРОВ,
«Бурводстрой» трестын салин хүлhэнэй таhагые даагша.

Василий Степанович Щукинай даадаг бригадын коллектив бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэхэ гэжэ оролдоно. Шэнэ онол арга хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлнэ. 1969 онhoo хойшо эдэнэр халаан хахад соо модо бэлэдхэхэ шэнэ арга хэрэглэдэг болоо. Һарадаа 3.500 — 3.700 кубометр модо бэлэдхэжэ, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. «Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудай хүдэлмэришэд hаяшаг Хурамхаанай леспромхозой модошодто ерэжэ, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаhан юм. Тиигэхэдээ Василий Степанович Щукинай бригадын хүдэлмэришэдэй ажалайнь туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэн, дүй дүршэлыень халан абаха гэжэ хэлсэhэн юм.

В. С. Щукинай даадаг бригадын коллектив байгша он соо 35 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр уялга абаhан юм. Энэ уялгаяа бүри ноябриин 1-дэ амжалтатайгаар бэелүүлээд, мүнөө ерэхэ жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир В. С. Щукин.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

БЭШҮҮРҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ЭРШЭЕЭ ҺУЛАДХАНГҮЙ

Ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхээр зоригжоhон «Победа» колхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ поли дээрэхи hолоомоёо суглуулжа, тухагүй ажаллана.

Һүүлэй мэдээгээр трактористнууд Пётр Беляев, Николай Плюснин гэгшэд үдэртэ тус бүрөө 60 центнер hолоомо шэрэжэ, даабаряа хоёло үлүүлнэ. Мүнөө ажахын гүүртэнүүд, отаранuудта 200 мянган центнер hолоомон асарагдажа hүрилэгдөө.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН СОГСОЛХОДО...

Таряа хуряалгын үедэ бүхыдөө 7.146 центнер ороохо суглуулжа сохиhон Савелий Федотов мүрысөөнэй дүнгөөр ажахы дотороо эрхимлэжэ гараба. Хоёрдохи hуури үнинэй механизатор Иван Белых эзэлээ. Энэ хугасаа соо тэрэ 5.590 центнер таряа тоог дээрэ эльгээгээ.

Жолоошодой дундаhaa Иосиф Селиванов шалгаржа, суурхаhан байна.

М. ОЧИРОВ.

УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

Ниислэл хотынгоо ажалшадые таhалгаряагүй үндэгөөр хангадаг Улаан-Үдын шубуунай фабрикын коллектив социалис уялгаяа сүм дүүргэжэ, шэнэ амжалта туйлаба. Тиигэжэ үнгэрhэн 10 hарын туршада үндэгэ суглуулха, гүрэндэ тушааха зорилгоёо үлүүлэн бэелүүлээ.

Түрүү шубуушад Валентина Кузнецова, Галина Орлова, Мария Коноваленко, Татьяна Ермолаева гэгшэд тахяа бүриhөө 201—215 үндэгэ абаба. Мүнөө фабрикын шубуушад жэлэйнгээ түсэбые ха̇хад hараар уридшалан дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно.

С. ФЕДОТОВ.

Партийна хронико

ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛ

КПСС-эй Сэлэнгын райкомой дэргэдэ хэдэн жэлэй урда байгуулагдаhан партийна эдэбхитэдэй hургуули hуралсалайнгаа шэнэ жэл эхилбэ. Ноябрийн 16-да түрүүшын хэшээлнүүд үнгэргэгдөө.

КПСС-эй, ВЛКСМ-эй райкомуудай аппарадай, аймгүйсэдком ба Гусиноозерскын гөрөөведэй хүдэлмэрилэгшэд, ажахынуудай партийна организацинуудай секретарьнар, ажахын хүтэлбэрилэгшэд ба аймагай буеад эмхи зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд тэндэ hуралсана.

hуралсалай шэнэ жэлдэ аймагай партийна эдэбхитэд хүдөө ажахын, промышленна үйлэдбэритэй холбоотой асуудалнуудые шудалхынгаа хажуугаар экономическа, түүхын, ниитэ-политическэ темэнүүдээр лекцинүүдые шагнаха юм.

Хэшээлнүүдые үнгэргэлгэдэ бэлэдхэл hайнтай лекторнууд — КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд, КПСС-эй обкомой лекторнуудай бүлэгэй гэшүүд, оронойимнай Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд, элдэб мэргэжэлтэд хабаадуулагдаха байна.

hуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлнүүдтэ КПСС-эй обкомой лектор А. С. Серебряков, партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант С. П. Харитонов гэгшэд уригдажа, уласхоорондын байдал ба КПСС-эй мүнөө үеын гадаадын политическэ ажал ябуулга тухай шагнагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Аймагай прокурор М. С. Сандаков «Хүдэлмэришэд, алба хаагшад ба колхознигуудай ажал тухай хуулиин гол удха» гэhэн темээр лекци уншаа.

Сэлэнгын аймагай партийна эдэбхитэдэй hургуулида хэшээлнүүд hарадаа нэгэ-хоёр дахин үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

М. ЦЫРЕНОВ.

ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ТООСООН БА hУНГАЛТА

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ХЭРЭГЛЭБЭЛ...

Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи жэлэй арбан hара үнгэршэбэ. Колхоз, совхозуудай ажалшадай жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөн шиидхэхы шатадаа ороод байна. Энээн дээрэhээ бодоходо, парторганизацинуудта боложо байhан тоосоото ба hунгалтын суглаанууд доторойнгоо арга боломжонуудые элирүүлжэ, гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ, дутуу дундануудаа тодоруулжа, тэдэнээ дары усадхаха арга бэдэрнэ, энээн тушаа ехэ хөөрэлдөөн болоно.

hаяхан Уланай колхозой коммунистнууд тоосоото hунгалтын суглаа үнгэргөө. Парткомой секретарь П. Л. Дашиев тоосоото элидхэл хэхэдээ, ажал хүдэлмэри тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, дутуу дундаяа далдалангүй элирхэйлэн, ушар шалтагаан тушаань тогтоhон байха юм.

Колхозой ажалшад үнгэрhэн тоосоото үе соо яhала гэмгүй амжалтануудые туйлаhан байха юм. 1972 оной түсэбтэ даабари яhала бараг дүүргэгдөө. Жэшээлхэдэ, hү худалдалга 124 процент, нооhо — 102 процент, түсэбhөө гадуур таба дахин ехэ орооhон гүрэндэ тушаагдаhан байна бшуу. Энэ жэлэй үнгэрhэн юhэн hарын түсэб баhал үлүүлэгдэнхэй.

Нимэ габшагай, амжалтатай ажалыень оронойимнай засаг түрэ үндэрөөр сэгнээ. Дүрбэн колхозник орден, медальнуудта хүртэhэн байна. Тиихэдэ 31 хүн КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Коммунистнууд В. Ц. Бадмаев, Б. О. Гармаев гэгшэдэй ударидадаг колхозой механизаторнууд үнгэрhэн хоёр жэлэй туршада нилээн ехэ амжалта туйлаhан байна. Эдэнэр тарялангай үрэжэл hайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хээ. Энээнэйнь үрэ дүн 1972—1973 онуудай таряа хуряалгын hүүлдэ тобойсо харагдаа ха юм. Нёдондо гектар бүриhөө дунда зэргээр 15,6 центнер орооhон абтаhан hаа, мүнөө жэлдэ 17 центнертэ хүргэгдөө гэшэ.

Энээнэй хажуугаар колхозой правлениин, партийна организациин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл бии зандаа. Малаа муугаар харууhалhанhаа боложо, ехэ гээлтэ хоролтодо ороhон ушарнууд бии. Гансал энээнhээ боложо, 1972 ондо 56.630 түхэригэй гарзада колхоз ороhон байха юм. Энэнь бүхы колхознигуудай хоёр hарын салин хүлhэнтэй тэнтэй гарза болоно бшуу.

Мүн ехэ мал олооро hубайржа, горитой түбэг татана. Энэмнай түс ажахыда искусственна аргаар ехэ мал үрэжүүлгын тон муугаар эмхидхэгдэдэг байhые гэршэлнэ.

Дээрэ түсэбтэ даабариин дүүргэлтэ тушаа хэлээ hэмди. Тиихэдээ мал ажалай продуктнуудые абалгын горитойгоор дээшэлhыень ойлгообди. Гэбэшье энэ амжалта имагтал малай тоо толгойн олошорhоной үрэ дүн болоно, малай ашаг шэмэнь дээшэлнэгүй, хуушанайнгаа хэбээр байhаар. Энэ ушарта колхозой мэргэжэлтэд, мал ажал даагшад бэеэдээ эрилтэ багатайгаар, харюусалга hулатайгаар хүдэлнэ гэжэ шүүмжэлэлэй гараhаниинь зүб.

Энэ талаар колхозой парткомой мүн лэ hулаар хүдэлhэниинь элирнэ. Парткомой эмхидхэн ябуулдаг үзэл сурталай, политическэ, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри үгэ зорилгодоо хүрэжэ шадаагүй байна. Өөрынгөө туhалагша болодог профсоюзай, комсомолой болон ниитын бусад организацинуудые бирагүйгөөр хүтэлбэрилдэг байhаниинь эндэ харагдана бшуу.

Агитаторнуудай, политинформаторнуудай ябуулдаг хүдэлмэри ямар ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэйб. Тэдэнэр гүрэн түрын удха шанартай, парти, правительствын абаhан шиидхэбэринүүдые олондо ойлгуулха, колхозой, бригадын, фермын коллективүүдэй зорилгые бодото хэрэгтэйнь сасуулан харуулха, hаянай сагта дүүргэгдэхэ ёhотой хараа түсэбүүдые тобойсо гарган элирүүлхэ уялгатай гээшэл. Гэбэшье тэдэнэр hанаhанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй, уялгаяа дүүргэжэ шаданагүй. Теэд эдэнэй хүдэлмэри хэн хүтэлбэрилхэ байгааб? Партком.

Бригада бүхэнэй түб тосхондо hайн клуб бии. Тэндэ уран hайханай коллектив хүдэлнэгүй. Гансал кино харуулгаар соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри дүүрэшэнэ.

Хэрбээ парти доторой хүдэлмэриин байдал харабалнай, дутуу дунданууд баhал олон. Жэшээлхэдэ, партида шэнэ гэшүүдые абаха хүдэлмэри ехэ муугаар ябуулагдана. Ажахын гол hалбари болохо мал ажалда колхозой бүхы коммунистнуудай оройдоол хорин процентнь хүдэлнэ. Онсолон хэлэхэдэ, үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ ябаhан зоной дундаhаа тон үсөөн хүнүүд тоосоото үе соо партида абтаhан жэшээтэй. Тэдэнэй дунда ойлгуулаамжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин hулаар ябуулагдадаг байhаниинь элирнэ.

Энэ суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн коммунистнууд дутуу дунда тухайгаа хэлээд үнгэрөө бэшэ. Тэдэнэй юунhээ болоhыень элирүүлхые, хайшан гэжэ энэ дутагдалые усадхаха ёhотой байhанаа тодоруулхые оролдоhониинь hайн гээшэ. Правлениин, парткомой зүгhөө механизаторнуудай ажабайдалда анхаралаа hулаар хандуулдаг байhан тушаа колхозой главна агроном Б. О. Гармаев тогтоо. Полевой стануудтахи гэрнүүд задагай, hандархай байдалтай, тэндэнь үнгэрхэдөө. радиошье оруулагдаагүй байха юм. Харин механизаторнууд тэндэ хэдэн hараар байрлажа хүдэлдэг байhаниинь мэдээжэ бшуу. Мүн валуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана гээд тэрэ онсо тэмдэглээ.

Колхозой зооветмэргэжэлтэдэй, бригадирнуудай даан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг байhыень hаалишан Е. Д. Базарова элирхэйлэн харуулаа. Жэшээлхэдэ, hаяхан худалдажа абаhан үүлтэртэ 46 эмэ хашараг мүнөө болотороо дулаан байрада оруулагдаагүй байhаар, үнэндөө ээтэйшье болоодүй гэжэ хэлэхэдэ буруу юумэниинь үгы гээшэ гэжэ тэрэ шүүмжэлээ.

Иигэжэ Уланай колхозой коммунистнууд ажал хэрэг тухайгаа яhала хөөрэлдөө, дутуу дундануудаа элирүүлээ, тэдэниие усадхаха хэмжээ ябуулгануудые хараалаа гээшэ.

Энэ ажахы юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой. Хэрбээ түрүүшүүлэй дүй дүршэл бултанай хэрэг болгохо гэжэ оролдоо хадаа, бүхы колхознигуудай, түбхын түрүүндэ коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүлжэ шадаа хадаа, юуншье хэгдэхэ, ямаршье зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо эндэ дүүрэн бии.

Г. ЛАМУЕВ,
«Баргажанай үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ШИИДХЭГДЭЭГҮЙ АСУУДАЛНУУД

Кадрнуудые хүмүүжүүлгэ партийна организацинуудай хүдэлмэридэ гол hуури эзэлхэ ёhотой.

Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой коммунистнууд hая үнгэргэгдэhэн тоосоото, hунгалтынгаа суглаан дээрэ энээн тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө.

Тоосоото үе соо совхозой ажалшад яhала ехэ амжалта туйлаа. Энэнь юунhээ үндэhэтэйб гээд харабалнай, нэн түрүүн эмхидхэлэй, ударидалгын хэрэгтэ анхарал хандуулhанай үрэ дүн болоно.

Мүнөө жэлдэ 400 гектарай таряан хуряагдажа, 42 мянган центнер орооhон сохигдоо. Тиихэдээ гектар бүриhөө дунда зэргээр 10,5 центнер абтаhан болоно. Урда жэлнүүдтэй жэшэхэдэ, энэнь яhала ехэ. Мүн зарим тракторно-таряан ажалай бригадын коллективүүд бүри hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Жэшээлхэдэ, КПСС-эй гэшүүн А. Н. Елистратовай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадынхид таряа хуряалгаяа богони саг соо, шанар hайнтайгаар дүүргэжэ, гектар бүриhөө 11,4 центнер орооhо сохижо абаа.

Хүршэ Худанай совхозой жэшээгээр чисанынхид сабшалангаа hайжаруулхын тулада горитой агротехническэ хүдэлмэри ябуулна. Энэ хэрэгтэ коммунистнууд мүн лэ эдэбхитэйгээр хабадалсаа юм. Коммунист Н. Н. Овчинниковай даадаг луго-мелиоративна огряд ехэ ажал хээ. 480 гектар газар hөөг бургааhанhаа сэбэрлэгдэжэ хахалагдаад, хойто жэлдэ ногоон таригдахаар хараалагдана. Мүн 690 гектар газарай сабшалан hайжаруулагдажа, хоёрдохи жэлээ үндэр ургаса абтана.

Юрэнхыдөө тэжээл бэлэдхэлгын ажал урагшатайгаар үнгэрөө гэжэ тэмдэглэмээр. Мүнөө жэлдэ 20.873 центнер үбhэн, 3.000 центнер зелёнко бэлэдхэгдээд, 6.000 гаран тонно силос дарагдаад байна. Энэмнай урда жэлнүүдэйхиhээ нилээд ехэ. Урданайхиhаа ехэ hүн, мяхан, нооhон гүрэндэ худалдагдаа. Адууhа малай ашаг шэмэнь яhала дээшэлүүлэгдээ юм.

Гэбэшье партийна организациин хүдэлмэридэ горитой дутуу дунданууд бии гээд парткомой секретарь И. Н. Рубцов тэмдэглээ hэн. Хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга улам бүри дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри муу байгаа. Эдэ мэтын дутуу дундануудhаа боложо гаргагдаhан продукциин өөрынь сэн ехэ байhаар. Тиимэhээ 1971 ондо совхоз 66.561 түхэригэй олзо оруулhан байгаа hаа, 1972 ондо 174 мянган түхэригэй гарзада ороhон [...]ха юм.

Адууhа малай тоо үсөө[н] нэмэнэ. Энэ юун дээрэhээ [...]лоноб гээд харахадамнай, [...] гэжэлтэд, малшад даал[...]hан хэрэгтээ харюусалга[...]гөөр хандадаг байгаа. [...] малай үүлтэр hайжаруу[...] хүдэлмэри муугаар ябуу[...]дадаг байна. Энээнhээ бол[...] hү абалгын түсэб дүү[...] гээшэ шахардуу, хүндэ [...]лонхой.

Дутуу дунданууд олон. Т[...] гэбэшье тэдэниие усадхаха [ар]га боломжонууд бии. Нэн [тү]рүүн кадрнуудаа таарууl[...] табиха гол зорилго шиид[...] хэрэгтэй.

Коммунистнууд хододоо [тү]рүү зэргэдэ ябаха уялга[...]. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, ком[му]нист Х. Ц. Буянтуева hүү[...] хэдэн жэл соо хододоо ехэ [...] hаажа, мүрысөөнэй түрүү [...]гэдэ ябадаг. Үнгэрэгшэ [...] hарын дүнгөөр, энэ нүү[...] үнеэн бүриhөө 2.078 ки[ло]грамм hү hаажа, бэшэндээ [...]шээ харуулна. Ажалай [...] амжалта туйлаhанайнгаа тү[...] Х. Ц. Буянтуева Ажалай Ула[ан] Тугай орденоор шагнагд[аа]hэн.

Коммунист Г. И. Агапи[...] комбайнер юм. Үнгэрэгшэ [та]ряа хуряалгада 306 гекта[р] таряа хадаад, 3.394 цент[нер] орооhо сохижо абаа. Эдэ мэт[ын] жэшээнүүд олон. Тиимэhээ т[ү]рүүшүүлэй дүй дүршэл ол[он]до мэдээжэ болгохо тон шу[ха]ла. Мүн хүмүүжүүлгын хүд[эл]мэридэ эдэнэрэй үльгэр [жэ]шээ горитой үүргэ дүүрг[эхэ] ёhотой гээшэ.

Гэхэ зуура зарим ком[му]нистнууд ниитын хүдэлмэр[и]дэ эдэбхигүйгөөр хабаадал[са]на. Журам эбдэhэн ябад[ал]нууд үсөөн бэшэ ушарна.

Совхоз соо дээдэ болон ду[н]да hургуулитай 15 мэргэжэл[]тэд хүдэлнэ. Эдэнэр хүмүү[]жүүлгын хүдэлмэридэ эдэбх[и]тэйгээр хабаадалсаха ёhото[й] aаб даа. Теэд тэдэнэр энэ үү[р]гэеэ hулаар дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, ахалагша агроно[м] А. И. Имеев, ахалагша бухга[л]тер Т. А. Содномов ажалда[а] хайша хэрэгээр хандахаhа[а] гадна, архи, тамхяар дашуур[]хаяа hанадаг.

Суглаан дээрэ коммунис[т]нууд үгэ хэлэжэ, гол түл[]журам тухай тогтоо.

Мүнөө үедэ мал ажалда за[]луушуулые хүдэлгэхэ гэhэн ба[]hа нэгэ шухала зорилго то[]бойн гарана.

Нимэ шиидхэгдээгүй асуу[]далнууд үшөөл бии. Тиимэhэ[э] партийна хүдэлмэриие ула[м] hайжаруулжа, коммунист бү[]хэнэй эдэбхи үүсхэл дээшэ[]лүүлхэ тон шухала.

Ц-Д. БАЛДАНОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой инструктор.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой кран бүтээлгын цехэй коллектив hайн шанартайгаар продукци бүтээн гаргажа, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг. Дүй дүршэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд эндэ олон юм. Александр Михайлович Рыбко халаанайнгаа даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Александр Рыбко мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ. Мүнөө Зүүн Сибириин технологическа институдай 5-дахи курсда заочноор hурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кран бүтээдэг цехэй түрүү хүдэлмэришэн А. М. Рыбко.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШЭНЭДХЭГДЭhЭН ҮЙЛСЭДЭ

hүүлэй жэлнүүдтэ «Партизанская» үйлсэдэ байрын гэрнүүд олоор баригдана. Үргэн hаруул сонхотой, үндэр сагаан гэрнүүд соо ажалшад олоороо түбхинэн орожо, хүхюун соготойгоор ажаhууна. hаяшаг энэ үйлсэдэ 80 бүлэ айлай орохо үшөө нэгэ гэр баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд шэнэ гэртэ түбхинэн ороhон юм. Заводой эрхим гагнууршан Леонид Рогожников, жолоошон Николай Петров, электро-слесарь Борис Коварский, инженер Юрий Иванников гэгшэд шэнэ байрада түбхинэбэд.

Мүнөө энэ үйлсэдэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай шэнэ корпус, судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй хамтын байрын гэр баригдажа байна. Ойрын жэлнүүдтэ «Партизанская» үйлсын шэнжэ шарай гоё түхэлтэй болохонь лэ!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй түбхинэн ороhон байрын шэнэ гэр харагдана.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД

ХАДАЛИГ БЭЛШЭЭРИИН ЭЗЭН

ОЧЕРК

БҮХЭЛИ үдэртөө эмээл морин дээрэ hэжүүлжэ, нилээд эсэhэншье hаа, Бальжинимын нойрынь яашье хүрэжэ үгэбэгүй. Унтажа ядахадаа, тэрэ hүниндөө бодожо, отогойнгоо дэргэдэхи дүли соохи залиржа байhан галаа носоогоод, захадань удаахан hууба.

Тойроод шэнэhэн ой түглын харлажа, абяа шэмээгүй, хон-жэн. Тушажа табиhан моридойнь хүзүүндэхи хонхын жэгдэхэнээр жэнгирхэ холоhоо hүлэмхеэр сууряатана. Гансаарханаа галаа hахижа, удхалжа hууhан Бальжинима ухаандаа элдэб юумэ бодоно хэбэртэй, байд гээд лэ хүндөөр hанаа алдан хоолойгоо заhана. Эгээл энэ үедэнь майхан соо бүхэ нойртоо диилдэн нойрсожо байhан сугтаа ажалладаг хүбүүдэйнь нэгэн hэрижэ гайханграар:

— Энэ нихэдээ, Бальжинима Цыбхеевич, мүнөө хүрэтэрөө унтаагүй байна гүт? Яагаабта, үбшэлөөгүй бээт? Саг хэды болоо хаб, — гэжэ асууба.

— Гурбан час боложо байна. Нойрни хүрэжэ үгөөгүй, унтажа ядахадаа, таанадаа хаража hууналдаа. Газаамнай яагаад хүйтэрөөд байнаб? Даарадаhамни хүрэн алдабал. Намар болоhоноо мэдүүлээд лэ байнал. Арбаад хоногhоо бусаха тээшээ түхеэржэ, совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ телеграмма табиха байгаабди, — гээд Бальжинима hуриhаа аргаахан бодожо, отогтоо ороод, унтаридаа бухаба.

ҮГЛӨӨГҮҮР эртэхэнүүр hэриhэн хүбүүдынь сайгаа эдеэшүүлжэ, бэлэн болгонхой Бальжинимаяа hэрюулбэ. Сайлажа hууhадаа, hубай малай гүүртэнүүдэй бригадир Бальжинима Цыбхеевич энэ холын Баунтын хадалиг бэлшээриhээ яажа малаа туужа түрэл нютагаа бусаха тухай өөрынгөө hанамжа хөөрэхэ зуураа:

— Ши, Володя, энэ гэhээр морёо эмээллэжэ, Джилиндэ ошохо болюбо хаш. Совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаха ёhотойбди. Ерэхэдээ магазинhаа хүнэhэ хоолоо, тамхи, зуруулаа худалдажа абажа асараарай. Тиихэдэ хүбүүдтэ гэртэhээнь бэшэг ерэhэн байжа болохо, хараарай, — гэбэ.

Тиигээдшье малшад сайлажа дүүргэhээр моридоо барижа эмээллээд, hүрэг үхэрнүүдээ туужа бэлшээридэнь абаашаба. Отогтоо үлэhэн Бальжинима хоёр хүбүүдтэйгээ хамта майхан соохи жэжэ бужа юумээ өөдэнь татажа, хатаhан гэшүүhэ ехэхэнээр бэлдэбэ. hүүлээрнь үхэрэй хуурай аргал суглуулжа, үргэн ехэ шара брезент майхан соогоо уняа табиба.

Зунай сагта аяар холын Баунтын хадалиг бэлшээридэ 800 гаран үхэр адуулхань тиимэшье бэлэн бэшэ юм. Тойроод шэнэhэн ойгоор хүреэлэгдэнхэй, мүнхэ сагаан саhан оройбшотой, шобхо үндэр хадалиг газарта нажартаа хура бороо таhалгаряагүй адхаржа, тэрээхэн тала газарынь хүнэй абахын аргагүй шабар шалбааг болошодог муутай. Харин август hарын гарамсаар, хадаараа түрүүшын хярмаг саhан орожо, гэнтэ хүйтэршэхэ. Теэд хэды иимэ шэмэрүүн уларилтай хүшэршье hаань, Бальжинима Цыбхеевич Дармаевай хүтэлбэрилдэг бригадын зургаан үхэршэн хүбүүд даажа абаhан малаа үдэр бүри элбэг ногоотой бэлшээридэ абаашажа, hайса садатарнь манажа, шэгнүүрыень горитойхоноор нэмээхые оролдоно.

— Хабартаа асарhан эдэ малаа 5—6 бүлэг болгон хубаажа илгаад, шэмэтэ ногоогоор элбэг бэлшээридэ адуулнабди. Эндэ бэлшээри гээшэ одоо мундаршагүй элбэг даа. Малай туруунда гэшхүүлээгүй тала газарнууд захаhаа олон. Тиимэhээ бидэ малаа дуран соонь бэлшээжэ, түргэн таргалуулха зорилго урдаа табинхайбди, — гэжэ Бальжинима хөөрэнэ.

ГУРБА-дүрбэн жэлэй саада тээ hэн. Бальжинима Цыбхеевич тиихэдэ анха түрүүшынхиеэ hүрэг мал даажа абаад, Володя хурайхатайгаа хамта эндэ зуhахаяа ерээ бэлэй. Мал адуулжа дүршөөгүй үхэршэд абаhаар нилээд тухашараа hэн.

Хэдэн үдэр таhалгаряагүй шааяhан бороогой hүүлээр гэнтэ манан буужа, хорёод шахуу хашарагуудынь hүрэгhөө таhаршаhан байба. Үдын hүүлээр малаа үгылhэн Бальжинима үхэрнүүдээ бэдэрхээ баруун урагшаа, Мүндэгэр хадын жалга тээшэ шэглэн ошобо. Бороодо шингэhэн хүрьhэн дээрэ бэлшэhэн малай мүр уланнь элихэнээр тамгалагдаhан байжа, бэдэрхэдэньшье бэлэн шэнгеэр үзэгдэбэ.

Үгы болоhон үхэрнүүдэйнгээ мүр улыень мүшхэhөөр ябатараа, хуурай горхо гаталха үедөө абарга томо баабгайн мүр обёоржо, ара нюргаарнь хүйтэ даагаадхиба. «Зай, нихэдээ саашань бэдэрэлтэй гээшэ гү? Магад энэ баабгай урдамни гараад, үнөөхи таhарhан малыемни мүрдэжэ ябана бэшэ аабза» гэhэн бодол толгойдонь орожо, абаhаар нилээд сошообо. Теэд жэбэрhэншье hаань, хоёр аматаяа абажа ябаагүйдөө нилээд халаглаhан Бальжинима «мүрынь ганса» гэжэ бодоод улам саашалба. Жалгын оёороор үгсэжэ нилээд ябаhанайнгаа удаа Мухар майла тээшэ харахадань, хара соохор гурбан хашараг бэлшэжэ ябаба. «Нүгөөдүүлынь хайшаа баhа таhараа юм» гэжэ хараашалан морёо залажа, түргэхэн дугшуулhаар хүрэжэ ерэхэдэнь, модон соохоо hубарин гаража байба.

hүрэгhөө таhарhан хашарагуудаа олоhон Бальжинима аргагүй баясанхай отог тээшээ туужа бусаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо үхэрнүүдээ манахадаа, зарим малаа hүрэгhөө таhалхагүйн тула нилээд hэргылдэг болоhон юм. Тиигээшьегүйдэнь аргагүй. Жэл бүри үхэршэдынь hэлгэсэлдэжэ, хадалиг бэлшээридэ зуhажа үзөөгүй, дүршэлгүйшүүл дайралдадаг. Хэрбээ наринаар хаража ябаагүй hаа, али бороо, мананда бүхы малаа ойн оёороор алдажашье болохо бшуу. Энээниие Бальжинима Цыбхеевич hайн мэдэдэг болонхой.

ҮНГЭРӨӨШЭ зун хура бороо үдэрhөө үдэртэ адхаржа, эндэхи бэлшээри намагшажа, малhаа байха, хүнэйшье ябахын аргагүй болоо hэн. Эгээл энэ үедэ зуhажа байhан зургаан үхэршэд hүрэг малаа одоошье «нюдэнэйнгөө үзүүртэ» манажа захалба. Тиитэрэньшье зарим хашарагуудынь жалгын голой шабарта зоогдожо зобоодогшье ушар яhала үзэгдэгшэ бэлэй.

Нэгэтэ Бальжинима малаа бэлшээгээд ерэхэдээ, далюу эбэртэй улаа малаан эмэ хашарагаа үгылбэ. hүрэг соо гүүрээ нилээд бэдэрбэшье олобогүй. Тиигээд малшад бултадаа шахуу моридоо унажа, бүхэли үдэшэндөө, үглөөдэрыншье бэдэрхэдээ тудалдабагүй. Аргаа барагдахадаа, ан араатада баригдажа, хосорбо тэhэн бодолдо абтажа, шаналhаар байтарнь, гурбадахи үдэрэйнь үглөөгүүр сугтаа ажалладаг хүбүүдэй нэгэн моридоо асархаяа ошоходоо обёоржо, амигүй гүйжэ ерээ бэлэй. Хүбүүнhээ дуулаhаар лэ бултадаа аргамжа, hургааг модо абажа, шабарта зоогдошонхой үхэрөө гаргажа абахана ошобод. Ерэхэдэнь үнөөхи хашарагынь хэды тарганшье hаа, шабарhаа мултархала тэршэлжэ тамирдашанхай, гэдэhээ дүүрэжэ пэсхынхэн, арай голтойхон байба. Түргэхэн татажа шабарhаань гаргаад, мори тэргэдээ ашажа, отогтоо асараа hэн. Хэдэн үдэрэй туршада эмшэлжэ, hайнаар харууhал хаданъ, үнөөхи хашарагынь заhаржа, Бальжинимын сэдьхэл тэгшэрээ бэлэй.

ЭДЭ бүхы тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдээ, ушар ябадалнуудаа тэрэ балайшье хөөрэдэггүй. Юуб гэхэдэ, ямаршье ажалда хүдэлмэрилхэдэ, нэгэл ушар заатагүй тохёолдодог юм. Тиимэhээ Бальжинима холын Баунтын бэлшээридэ иимэ хэсүү хүшэр юм гэжэ тоолодоггүй, харин энээниие яажашье hаань дабажа, эзэгүй энэ ехэ дайдые олоорео эзэмдэжэ, ёhотойл малай бэлшээри болгожо абахые хүсэдэг.

Үнгэрөөшэ хабар hэн. Совхозой коммунистнуудай ээлжээтэ хамтын суглаан дээрэ Бальжинима Цыбхеевич бүхы hубай малаа, hүрэг адуугаа зунай сагта Баунтын бэлшээридэ абаашажа, манаха тухай яhала анхармаар дурадхал оруулаа hэн. Тиихэдэнь зарим бригадирнууд, отделениие архилагшад зүбшөөбэшье, тэрэ холо руу ошожо, мал адуулха үхэршэд олдохогүй гэлдэбэ. Энэньшье мүн зүб hэн. Гэр бүлөөрөө ажалладаг зарим малшад хүбшэ тайгын оёорто ошожо, бүхэли зундаа майхан соо байрлахагүйл ха юм.

Эндэ Бальжинимын дурадхал бултанда hайшаагдажа, энэ ехэ бэлшээриие яажа хүсэдөөр хэрэглэхэ тухай, нэн түрүүлэн малшадай байха байра шэнээр барижа, тэндэ хүрэтэрхи харгыень заhабарилха тухай мүн лэ хэлсээ бэлэй. Тэрэл суглаанда Бальжинима Цыбхеевич бүхыдөө 800 гаран хашарагтай малай хэдэн гүүртэнүүдэй бригадираар томилогдобо. Урдандаа хадалиг бэлшээридэ нэгэ, хоёр гүүртэ зуhадаг байhан юм. Теэд Бальжинимын лэ дурадхалаар энэ зундаа Баунтын бэлшээридэ иимэ олон мал адуулагдаха болоо бшуу.

Тиигэжэ хүбшэ тайгада мал hахижа огто үзөөгүй дүрбэн залуу хүбүүдые дахуулжа, Владимир Аргасановтайгаа хамта бүхэли нажартаа байрлаhанаа арбаад хоногhоо бусахань гээшэ.

ҮДЭШЭЛЭН тээ Джилиндэhээ бусаhан Владимир Аргасанов совхозойнгоо мэргэжэлтэдтэй радио-телефоноор хөөрэлдэхэдөө, бусаха тухайгаа hуража, гурбан хүнэй угтан ерэжэ ябаhые дуулгаба. Тиигээдшье үдэр хоногууд уhанай урасхал мэтэ үнгэржэ, хадын бэлшээриhээ нютагаа бусаха үдэрынь тулажа ерэлэй.

Мүнхэ саhан оройбшотой, шобхо үндэр хадануудай хормойдо оршодог хүбшэ тайгын «зүрхэнhөө» эды олон мал туужа нютагаа ошохонь, тиимэшье бэлэн бэшэ байба. Таhалгаряагүй ороhон хура бороо зарим хабшуу харгыень угаажа эмдэнхэй, ябахада аргагүй хүшэр болгоhон байгаа юм. Тиибэшье hаань, хэдэн сүүдхын туршада аргаахан малаа бэлшээhээр түрэл Аргатаяа хүрэжэ ерээ hэн.

Нютагтаа хүрэжэ хэды хоноhонойнгоо удаа, малаа шэгнэхэдэнь, hүрэг хашарагуудынь яhала таргаланхай байба. Совхозой главна зоотехник Бато-Мунко Дондупов үхэр бүхэнэйнь шэгнүүрые согсолон гаргаха үедөө:

— Бальжинима Цыбхеевич, яhала ехэ мяха асараалта, хашараг бүхэнэйтнай шэгнүүр дунда зэргээр 351—360 килограмм боложо байнал. Одоошье гүрэндөө тарган мяха ехэхэнээр тушаахатнайл, — гэжэ баяртайгаар хэлэбэ.

Хажуудань баhал саарhа дансаяа дэлгээд hууhан Бальжинима Цыбхеевич үнэншэжэ ядангяар:

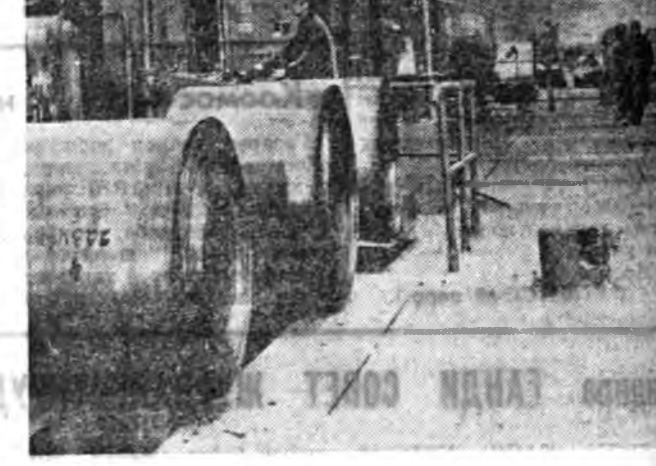
— Зүб гү? Яhала hайн гээшэ. Хойшодоо малаа тэндэ олоор бэлшээдэг болоо hаамнай, гаргаша багатай мяхан ямар ехээр абтаха байна гээшэб. Энээндэ ёhоор лэ анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди, — гэбэ.

ХАЯХАН аймагай түб — Хурамхаанда ажахынуудай түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсахадаа, Бальжинима Цыбхеевич толгойдоо олон юумэ бодожо байгаа hэн. Тиихэдээ тэрэ нэн түрүүлэн хадын бэлшээриие хүсэдөөр хэрэглэхэ тухай үнинhөө хойшо hанаашалдаг хүсэлэйнгөө түргэн шиидхэгдэхые хүлеэгээ юм.

Суглааншье эхилжэ, элидхэлэй, үгэ хэлэлгын hүүлээр түрүү малшадта СССР-эй орден, медальнууд барюулагдажа захалба. Өөрынгөө бодолдо эзэлэгдэнхэй Бальжинимын абяагүйхэн hуухадань, ендэр дээрэhээ «Ажалай Улаан Тугай орденоор.., Аргатын совхозой малшан Дармаев Бальжинима Цыбхеевич...» гэжэ соносхогдохотойнь адли бүхы бэень юундэшьеб hуларжа, омог баярайнгаа мэдэрэлдэ диилдэн hалганахадал гэбэ. Теэд Бальжинима аргаахан бодожо, гүрэн түрынгөө дээдын хайра шагнал ажалда холожо, дарсайшанхай гарайнгаа альган дээрэ тодожо абаад, абяагүйхэн эрьежэ, hуури тээшээ гэшхэлээ hэн.

В. ЖИГЖИТОВ.
Хурамхаанай аймаг,
Аргатын совхоз.

АСАРИ ЕХЭ ЦЕХ АШАГЛАГДАБА

Свердловск хотодохи Верх-Исетскэ металлургическа заводто жэлэй турша соо 100 мянган тонно металл хабтагай гаргаха шадалтай трансформаторай булад прокадай цехэй түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оробо. Тэрэнэй хоёрдохи ээлжээнэй ашаглагдахада, тэрэ 200 мянган тонно хабтагай гаргадаг болохо байна. Энэ цехые ашаглалга арадай ажахые прокадаар дүүрэн хангаха арга олгохо байна. 1975 он болотор орон дотор 116 миллион тонно прокат гаргагдадаг болохо юм.

Шэнэ цех бүхэли заводтой тэнтэй. 65 байшан гэр, 7 миллион кубическа метр хэмжээтэй элдэб барилгатай. Цехэй главна корпусынь (зураг дээрэ) бүхэли километртэ үргэлжэлдэг. Эндэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэнэ.

АПН-эй фото.

...ДАЛААД ОНУУДАЙ АТОМНА ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД

«1 миллион киловатт ба дээшэхэ хүсэтэй реакторнуудай тэдхогдоһон ехэ ехэ электростанцинуудые бариһанай ашаар атомна элшэ хүсэ нилээд хүгжөөхые хараалха».

(СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдһээ).

...НЭ ТҮСЭБТЭ табан жэлэй һүүлдэ элшэ хүсэнэй онсо өөрсэ рекорд ...тогдохо: 1975 ондо манай орон ...түрүүшынхеэ 1 триллион киловатт ...электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэг... юм. Түсэбтэ табан жэлэй турша соо ...мна электростанцинууд (АЭС) ...мышленна ток үйлэдбэрил... 7 дахин ехэдхэхэ: 1970 он... 3,5 миллиард киловатт-час байһан ... 1975 ондо 25 миллиард киловатт... хүрэхэ байна. Ороной элшэ хүсэ... неесэдэ тиимэ ехэ хубитаяа оруулаа... һаань, ядерна түлишөөр хүдэл... станцинууд ехэхэн ерээдүйтэй. Шу... нүүрһээр, мазудаар, мүн бусад тү... хүдэлдэг элшэ хүсэнһөө энэмнай ...дэрээ булюу гээшэб? Ямар шэнэ ...мна электростанцинууд баригдажа ...наб? ТАСС-ай корреспондентын эдэ ...далнуудта СССР-эй Элшэ хүсэнэй ба электрижүүлгын министерствын коллегиин гэшүүн, Главатомэнергиин начальник А. Н. ГРИГОРЬЯНЦ харюусана.

— Атомна элшэ хүсэнэй хурдан түргэн хүгжэлтэ (мүнөө 100 гаран АЭС дэлхэй дээрэ хүдэлнэ) нэн түрүүн ядерна түлишын юра бусын шэнжэнүүдһээ дулдыдана, — гэжэ Артем Николаевич хэлэнэ. — Уралай хүсөөр хүдэлгэгдэдэг электростанцида 1 миллиард киловатт-час элшэ хүсэ абахын тула, багсаалан хэлэбэл, 350 мянган тонно шахуу түлишэ галдаха зэргэтэй. Энээнийе зөөхын тула 6 мянган вагон хэрэгтэй. Эды шэнээн электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргахын тула атомна станци оройдоол хэдэн арбаад тонно ядерна түлишэ гаргашалха байна. Атомна электростанцинууд нүүрһэнэй тооһо шандарууһаар, сернистэ газаар хото городуудай агаарые бузарладаггүй. Иимэ станцинууд найдамтай һайнаар хүдэлхэһөө гадна, хангажа байһан хүдэлмэрилэгшэдэй, дүтэ шадар ажаһууһан хүнүүдэй бэедэ аюул тохёолдуулхагүй байна.

Амгалан байдалда атомай элшэ хүсэ үргэнөөр хэрэглэлгэдэ Советскэ Союз эхи табяа һэн гэжэ А. Н. Григорьянц тэмдэглээ. 1954 ондо Москва шадар, Обнинскдо, дэлхэй дээрэ түрүүшын атомна электростанциин ашаглалгада оруулагдаһанһаа хойшо манай элшэ хүсэнэй энэ һалбари урагшаа хурдан түргэн дабшалта хэжэ, ехээр хүгжэһэн байна. Түрүүшын АЭС 5 мянган киловатт хүсэтэй байһан юм. Шэнжэлэлгын ба конструкторска түйлэй ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Элдэб түхэлэй реакторнуудтай туршалгын ба промышленна атомна электростанцинууд бодхоогдожо, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Хэдэ хэдэн атомна электростанцинууд — 300 мянган киловатт хүсэтэй Белоярска, 1500 мянган киловатт хүсэтэй Нововоронежско ба бусад электростанцинууд амжалтатай һайнаар хүдэлнэ. Кольско атомна электростанцида 440 мянган киловатт хүсэтэй нэгэдэхи энергоблок һаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ атомна хоёрдохи реактор эндэ ашаглалгада үгтэхэ юм. Тиигэжэ Кольско атомна электростанциин хүсэн 880 мянган киловаттда хүргэгдэхэ. Тэрэ Европын хойто хубида эгээн ехэ атомна электростанци болохо байна.

АЭС-эй «зүрхэн» — реактор станцида шухала хэрэгтэй элшэ дулаа гаргадаг. Тэрэнэй хүсэн түгэс байха бүринь атомна электростанцинууд улам ехэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг. Энээнэй өөрынь үнэ сэн хямда болодог байна. Реакторнуудай хүсэнэй таһалгаряагүй ургалта манай атомна элшэ хүсэнэй онсо шэнжэнь болоно. Тус бүридөө 1 миллион киловатт хүсэтэй хоёр энергоблогтой атомна электростанци Ленинград шадар баригдажа байнхай, Украинада, мүн Курска ба Смоленскэ областьнуудта баригдажа байгаа атомна станцинуудта нэгэ миллион киловатт хүсэтэй реакторнууд тодхогдохо юм. Тиин түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта хүдэлжэ байгаа АЭС-нүүдэй нийтэ хүсэн 6—8 миллион киловаттда хүргэгдэхэ ёһотой гээд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдана.

Түргэн нейтронууд дээрэ хүдэлдэг дэлхэй дээрэхи түрүүшын туршалгын-промышленна реактор Каспиин далайн эрьедэхи Мангышлагай атомна электростанцида һаяхан хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ 350 мянган киловатт хүсэтэй. Энээнэй 200 мянган киловатт хүсэниинь уһа сэбэрлэдэг түхеэрэлгэнүүдтэ хэрэглэгдэнэ. Суудхэдээ станци 120 мянган кубометр сэбэрлэгдэһэн уһа үгэхэ байна.

Мангышлагай атомна электростанциин ашаглалгада оруулагдахадань, научно-техническэ ехэ асуудал шиидхэгдэбэ. Түргэн нейтронууд дээрэ хүдэлдэг түхеэрэлгэнүүдтэй атомна электростанцинуудые барилга манай орон дотор атомай элшэ хүсэ хүгжөөхэ гол хараа шугам болоно гэжэ А. Н. Григорьянц тэмдэглээ. Шевченкынхиһээ бүри ехэ хүсэтэй ядерна реактор Ураал дээрэ баригдажа байна. Тэрэнэй хүсэн — 600 мянган киловатт.

Атомна элшэ хүсэнэй түлишын баазые нилээд үргэдхэхэ арга олгоһон түргэн нейтронууд дээрэ хүдэлдэг реакторнууд амгалан байдалда атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар ехэ хараа түсэбүүдые нээжэ үгэнэ.

Р. РАХМЕТОВ,
ТАСС-ай корр.

АРМЕНИИН ССР. Ленинэй орденто Бюраканска астрофизическэ обсерватори одо мүшэдые шэнжэлхэ талаар ехэ түбүүдэй нэгэн юм. Эндэхи эрдэмтэд олон үдэ одо мүшэдые нээһэн байна.

Бюраканска астрофизическэ обсерваториин эрдэмтэд одо мүшэдэй нэгэдэлнүүдые элирүүлэн нээһэн, һая бии болоһон хэдэн зуугаад яларжа байдаг мүшэдые олоһон байна.

Совет, гадаадын астрономууд Бюраканска обсерваторидо ходо ходо айлшаар ерэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): венгер эрдэмтэ Ласло Сабадош, Бюраканска обсерваториин—Овсеп Чавушян, Болгариин аспирант Милчо Цветков.

ТАСС-ай фотохронико.

...Л ...ГЛЭЛ-...УДЭЭР

...Гурбан жэлэй урда тээ ...уулагдаад, мүнөө ...шэнжэлэлгын 15 ...титут нэгэдүүлжэ бай... СССР-эй Наукану... академиин Алас...ын эрдэм наукын ...хэдэ хэдэн үндэһэн ...ала асуудалнуудые ...жэлжэ байна. Шэнэ ...ной хэблэлэй агент...ын гүйлтаар СССР... Наукануудай акаде... гэшүүн, корреспондент, Алас-Дурын эрдэм наукын түбэй ...иднумэй түрүүлэгшэ ...рей КАПИЦА эдэнэй ...и асуудалнууд ту...нь хөөрэнэ.

АЛАС-ДУРНА ЗҮГ — ...нульһэтэ океанһаа эхи... Япон далай хүрэтэр — ...байгаалиин асари ехэ ...тори болоно байнхай. ...асуудалнуудые шиидхэ...тула ондо ондоо мэргэ... шэнжэлэгшэдэй хам... ажаллаха зорилготой... эрдэм наукын түбөө бай...бди. Алас-Дурна зүгэй ...нико бүхы дээрэнь хүг... тула манай эрдэмтэд ...лэл оролдолго гаргана. ...нь, далайн эрье шада... һэн газарай ехэ тал... нефть, газ, мүн уһа... ёорто байһан алта, са... тулга ба бусад үнэтэ ...нүүдые бэдэрэн нээжэ. ...рихо арга олгоно гээд ...фэ гэжэ асуудал шиид... тоолоно. Уһан доро ...ическа фермэнүүдые бии ...ын тула иимэ заһан хэ...жэ шадаха.

...тгал океанологууд, да... биологууд бэшэ, харин ...уд, химигүүд «Океан» асуудал шиидхэдэг юм. ... барилгатай, ашагта ...нүүдые абалгатай, ...ариа шэнжэлэн бэг...алгатай, мүн бусад шу...рилгонуудтай энэ асуу... холбоотой. Арадай ...да океан далайе хэрэг...э, загаһа барихаһаа, да... продуктнуудые олзобо... гадна, уһан доро ...нүүдые бии болгожо, ...дун хорхой ба элдэб ...загаһа үсхэбэрилэн ...рилхэ байкабди. Биоло... ба химиин талаһаа эдэ ...эринүүдые зүбөөр эм... зуураа, уһан дорохи ...ие оньһожоруулха ...р хангаха шухала.

...бидэ үшөө нэгэ шухала ...далоа — оршон тойрон ...байгаалиие хамгаалгада ...бди. Энэ асуудал ...Дурна зүгтэхи эрдэм ...бүхы гол шэглэлнүү... нэгэдүүлнэ. Геологууд, ...гууд, океанологууд, ...гууд, биологууд, хими... экономистнууд, түүхэшэд ...хүдэлмэридэ хабаадана. ...н үетэндөө һаад тойбо ...лэнгүй, хүнэй аша ту... байгаалиин олохон нөөсэ ...нүүдые гамтайгаар ашаг... арга олгоһон зууршалга... зохёохо зорилго эдэнэр ... табина.

...Советскэ Союзай зүүн райо... хурдан түргэнөөр хүг... шухала гэжэ КПСС-эй ... съезд дээрэ үшөө дахин ...лэгдэһэн байна. Энэ та... Алас-Дурнын эрдэм нау... түбэй научна эмхи зургаа... горитой үүргэ дүүргэхэ ...

(АПН).

1973 ОН ✱ НОЯБРЬ

ШЭНЭ ЗАЛААТА УРГАМАЛ ТУРШАГДАНА

ШЭНЭ, хэмэл аргаар бии болгогдоһон залаата шэнэ ургамалай гүрэнэй туршалганууд энэ намар Украинын, Россин Федерациин олон областьнуудта хэгдэжэ эхилбэ.

Харьковта ажаһуудаг профессор Андрей Шулындин залаата гурбан ургамал: намар таригдадаг хатуу шэниисэ, зөөлэн шэниисэ ба хара таряа дэлхэй дээрэ түрүүлэн ниилүүлһэн байна. Тад ондоо шэнжэ шанартай энэ ургамал тритикале гэжэ нэрлэгдэдэг. Иимэ ниилүүлэн холиһон ургамалнуудай эгээн лэ һайниинь болоно гэжэ дабы дээрэ хэгдэһэн туршалганууд элирхэйлэн харуулба. Дэлхэйн олон оронуудай селекционернүүд иимэ сортын залаата ургамал бии болгохын тула үниндэй ажаллажа байнхай.

Тритикалетэй (латин «шэниисэ» гэжэ үгын эхин, «хара тарян» гэжэ үгын һүүлэй үзэгүүдһээ энэ үгэ гарана) хэгдэһэн туршалгануудай олоной анхарал татаһаниинь дэмы бэшэ. Олохон эрдэмтэдэй һанамжын ёһоор, энэмнай ерээдүй сагай тарян болоно. «Тритикале хадаа залаата бүхы бусад ургамалнуудһаа үлүү ехэ ургаса үгэжэ шадаха байна», — гэжэ Генетигүүд ба селекционернүүдэй бүхэсоюзна бүлгэмэй президент, академик Николай Турбин тоолоно.

А. Шулындинай гаргаһан тритикале гэдэг залаата ургамал Украинын ургамал шэнжэлэлгын, селекциин, генетикын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай туршалгын талмай дээрэ таригдаһан байгаа. Тиин ургасын хураагдахада, гектар бүриһөө 62 центнер шахуу ургаса абтаба.

Энэ залаата шэнэ ургамал белок ехэтэй — 16—17 процент (шэниисэ 14—15 процент белогтой байдаг), хүйтэндэ тэсэмгэй. Гадна, залаата бусад ургамалнуудта ерхо доо, энэмнай али бүхы хүшэндэ нэрбэгдэсэгүй байна.

Эмма ВЕРШИНИНА.
(АПН).

ТОО, БАРИМТАНУУД

☆ Түби дэлхэйн дүрбэдэхи эрдэмтэн бүхэн Советскэ Союзай эрхэтэн мүн.

☆ Эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэд соонһоо 45 процентнь 30 наһанай хүнүүд лэ.

☆ Һүүлэй 20 жэлэй турша соо эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 5,4 дахин урган олошороо, харин эрдэм наукада һомологдоһон мүнгэн 10 дахин дээшэлээ.

☆ Энэ түсэбтэ табан жэлдэ эрдэм наукын шэнжэлгэнүүдые хэхын, эрдэмэй эмхи зургаануудай туршалгын үндэһэ һуури бэхижүүлхын тула, үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэйхитэй жэшэбэл, 60 гаран процентээр ехэ мүнгэн һомологдоһон байна.

☆ Ороной экономико хүгжөөхэ зорилгонуудһаа абажа харахада, 1971—1975 онуудта нийтын үйлэдбэриин аша үрые дээшэлүүлхэ научно-техническэ 240 шахуу шухала асуудал шиидхэгдэхээр хараалагдана.

☆ Эрдэмэй шэнжэлгэнүүдые саашадань үргэдхэхөөр, эрдэмэй эмхи зургаануудай туршалгын үндэһэ һуури бэхижүүлхээр 1971—1975 онуудай түсэб дотор хараалагдана. Энээнэй тула, үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэйхитэй сасуулхада, 1,6 дахин ехэ мүнгэн һомологдоо.

(ТАСС).

ТОО, БАРИМТАНУУД

ОНСО ТҮХЭЛЭЙ МАШИНА

ТАДЖИГАЙ машина бүтээгшэдэй М-150-2Л түхэлэй шэнэ машина олоорнь бүтээн гаргахыень гүрэнэй комисси зууршалба. Владимирска областиин Вязниковска улһанай комбинадта тус машина туршалга гараһан байгаа. Тэрэ Душанбегэй «Таджиктекстильмаш» гэжэ бүд нэхэлгын машина бүтээдэг заводто хабсаргагдан гаргагдаа. Улһанай утаһа орёохын тула энэ машина хэрэглэгдэхэ юм. Мүнөө улһанай промышленностиин предприятинуудта хүдэлжэ байдаг машинануудһаа 1,5 дахин бүтээсэ ехэтэй, хангахада таарамжатай утаһанай уйгаар хөөбэринүүдые һорожо абаха хүсэтэ түхеэрэлгэтэй.

«Таджиктекстильмаш» заводой инженернүүд бүд нэхэлгын машина бүтээдэг Костромской СКТБ-гэй мэргэжэлтэдтэй хамта энэ шэнэ машина зохёон бүтээгээ. Завод промышленна түрүүшынгээ иимэ продукци ерэхэ жэлдэ үгэжэ эхилхэ.

(ТАСС).

ИЛ-86—ШЭНЭ САМОЛЁТ

— ИЛ-86 түхэлэй пассажирска шэнэ самоледой детальнуудай тодо зурагууд бэлдэгдэжэ байна. — гэжэ генеральна конструктор, Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ шангай лауреат Генрих НОВОЖИЛОВ Шэнэ һониной хэблэлэй агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ. — Энэ самолёт 350 хүнийе һуулгаха байнэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, 40 тонно ашаа тээхэ. 2350-һаа 4600 километрэй газарта эдэ пассажирнуудые часаи 950 километр түргөөр абаашаха аргатай. Энэ машина совет реактивна агаарай онгосонуудай гурбадахи үедэ хабаатай юм.

— Ямар ушарһаа иимэ самолет бүтээхэ шухала хэрэгтэй болоо гээшэб?

— 1500 хүрэтэр километрэй зайда олон тоото пассажирнуудай ниидэдэг байһыень шэнжэлэл элирхэйлэн харуулһан байна. Эгээл иимэһээ ИЛ-86 түхэлэй самоледууд иимэ лининүүдтэ табигдажа, хүнүүдые хүрэхэ газартань абаашан, Аэрофлодой хүдэлмэрийе нилээд хүнгэдхэхэ.

— ИЛ-86 ямар замуудаар, жэшээлхэдэ, Москваһаа ябаха болоноб?

— 350 хүнийе һуулгаха аргатай энэ самолет Москваһаа Баруун Сибирь хүрэтэр. Баруун Европын түбэй хуби худар ниидэхэ байна. Хэрбээ 300 хүндэ хараалагдаа гээшэ һаань, энэ самолёдоор Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй оронууд хүрэтэр, Пиреней хүрэтэр, мүн манай Дунда Азиин республиканууд ба Сибириин гүн худар ниидэжэ болоно.

— Самолет тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгыт.

— Нэн түрүүн энэ самолёдой фюзеляжынь һураггүй үргэн ехэ. 6 метр диаметртэй. Шубуунай жэгүүр шэнги түхэлтэй далидань турбовентиляторна дүрбэн двигатель бэхилэгдэнхэй. Ахамад конструктор Павел Соловьевой хүтэлбэреэр эдэ двигательнүүд бүтээгдэһэн байна. Двигательнүүдынь түлишэ багаар гаргашалдаг, татахадаа һайн байһанаа харуулаа.

ИЛ-86 — хоёр палубатай самолет. Дээдэ палуба соонь пассажирнуудай һууха гурбан салон бии. Доодо палуба соонь — багажай таһалганууд. Гурбан гэшхүүрээр гаража, самолет руу ороходоо, багажай таһалга соо чемоданаа орхёод, пассажирнуудай палуба руу орохо байнат.

ИЛ-86 самоледой двигательнүүд фюзеляжай ара талада табигданхай.

— Пассажир бүхэн чемоданаа абажа ороһон бээрээ, багажай таһалга соо орхихо байна гэжэ хэлэбэт. Энэтнай юун гэһэн удхатайб?

— ИЛ-86 түхэлэй самолет дундуур зайда ниидэхэ байна. Иимэ зайда ниидэһэн пассажир бүхэн 15 килограммһаа ехэ бэшэ юумэ абаржа ябадаг гээшэ. Тиимэһээ хүн бүхэн юумэеэ өөрөө абаад ябаха зэргэтэй гэжэ тоолобобди. 7 мянган пассажирай дунда анкетэ тараажа, энээн тухай һурахадамнай, энээниие баталһан харюу үгэһэн байна.

350 пассажир 20—25 минутын турша соо һууха, бууха аргатай.

— ИЛ-86 түхэлэй самоледуудые ашаглалтын гаргашанууд тухай юу хэлэжэ болоноб?

— Пассажирнуудай түргөөр һууха, бууха байһан дээрэһээ энэ самолет замдаа дары түргэн бэлэн болохо аргатай. Энэмнай тон шухала, эрхэ нүхэсэл болоно. ИЛ-86 түхэлэй самоледоор хүнүүдые зөөлгын өөрынь үнэ сэн хямда байна гэжэ багсаамжалан тоололго элирхэйлбэ.

Алексей ГОРОХОВ.
(АПН).

ТАМАРЖА ЯБАДАГ ПОЛИКЛИНИКЭ

ТАМАРЖА ЯБАДАГ «Здоровье» гэжэ поликлиникэ Ханты-Мансиин национальна округой гол мүрэнүүдтэ табан жэлэй урда тээ бии болоо һэн. Элдэб мэргэжэлтэй 11 врач-хирург, педиатр, окулист, гинеколог болон бусад, медицинскэ дунда һургуулитай 20 шахуу хүдэлмэрилэгшэ энэ һайнаар түхеэрэгдэһэн теплоход дээрэ ажаллана. Поликлиникэ стоматологическа, шүдэндэ протез хэхэ кабинедүүдтэй, клиническэ ба биохимическэ лабораторинуудтай, рентгенэй ба флюорографическа түхеэрэлгэнүүдтэй.

Тамаржа ябадаг поликлиникын врачнууд зун бүри хүбшэ тайга соогуурхи һууриин тосхонуудта ажаһуугшадай бэеын элүүрые шалгадаг байна. Хэрбээ үбшэн хүнүүдэй дайралдаа һаань, эдэниие диспансерһэ бүридхэлдэ дары абадаг юм. Саашадаа участково врачнууд эдэнэй бэеын элүүрэй хойноһоо хинажа байдаг. Игэжэ округой хэдэн мянгаад ажалшад медицинскэ саг үргэлжын хиналта доро байна бшуу.

Станислав МАЛЬЦЕВ.
АПН-эй корреспондент.

Тюмень.

СОВЕТСКЭ СОЮЗДА нефтиин скважина үрэмдэхын тула мантан томо үрэм хэрэглэгдэдэг. Үшөө нэгэ шэнэ үрэм — ТР-2Ш түхэлэй редукторна шпиндельнэ үрэм бүтээгдээ. Кунгурска машина бүтээлгын заводой конструкторнууд, үрэмдэлгын техникын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай Пермиин филиалай хүдэлмэрилэгшэд энээниие бүтээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ үрэмдэлгын түхеэрэлгэ.

АПН-эй фото.

МИНСКЭ автомобильна заводой туршалгын цех соо «КамАЗ-55.102» түхэлэй хоёр самосвал хабсаргагдаа. Энэ машина москвагайхидай, минскынхидэй хамтын хүсөөр зохёогдон бүтээгдэбэ. Москвадахи Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводто — мөөр талань, харин Белоруссида армагынь, автомобилиин ашаа буулгаха хубинь бүтээгдэһэн байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «КамАЗ 55102» түхэлэй шэнэ самосвал туршалга гаража ябана. АПН-эй фото.

ОЙ МОДОНОЙ ЭКСКАВАТОР

МОДО урадхуулгын эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй институдай конструкторнуудай зохёон бүтээһэн экскаватор ой модоной хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ байна.

Энэ машина шанагатай, түмэр замай вагонуудта, автомобильнуудта модо ашаха онсо өөрсэ хабшуурнуудтай. Шанагаараа ташалангуудые, жалгануудые жэгдэлжэ, сагдуул модо һуулгажа шадаха.

Шэнэ машина жолоодохододо хүнгэн, юрын. Ажал хүдэлмэри дээрэ бата найдамтай гэжэ гүрэнэй туршалганууд элирхэйлэн харуулба. Онсо өөрсэ түхэлтэй узелнууд, детальнууд тус машинада хэрэглэгдээ.

(ТАСС-ай корр.).
Ленинград.

ХАРИИН ОРОНУУДТАХИ ТОБШО ҺОНИН

СОФИ. «Порокерам» — Болгариин мэргэжэлтэдэй бии болгоһон барилгын шэнэ материал иимэ нэрэтэй. Тэрэ дулаа барисатай, абяа табидаггүй, хүнгэхэн юм. Тиимэһээ гэр байра барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байха. Севлиево хотодохи Сентябриин 9-нэй нэрэмжэтэ завод «порокерам» панельнүүдые бүтээн гаргана.

ПРАГА. Эдэ үдэрнүүдтэ Чехословакиин ниислэл хотын оршондо мяханай комбинадай барилга эхилбэ. Чехословакида эгээн ехэ энэ комбинат 1976 ондо дүүрэн хүсөөрөө хүдэлжэ захалха. Жэл бүри 40 мянга гаран тонно мяха, мяханай зүйлнүүдые ороной худалдаа наймаанай зургаанда табиха юм.

БУДАПЕШТ. Венгриин Наукануудай академиин биологическа шэнэ түб Сегеда хотодо ашаглалгада оруулагдаба. Шэнжэлэлгын дүрбэн эмхи зургаан — биохимиин, генетикын, ургамалнуудай физиологиин, биофизикын институдууд — эндэ байрлана.

БЕЛГРАД. 1400-һаа үлүү метр утатай шэнэ хүүргэ Дунай мүрэн дээгүүр баригдажа эхилбэ. Тэрэ Седерево, Козин хотонуудые холбохо. Энэ хүүргэ 1976 оной һүүл багта ашаглалгада үгтэхэ.

ТОКИО. Нефтиин хоолой соргонуудые уһан доогуур татаха дэлхэй дээрэ эгээл ехэ судные Японой «Ниппон кокан» гэжэ компани бариба. 100-һаа 1400 миллиметр хүрэтэр диаметртэй хоолой соргонуудые 100 метр гүнзэгыдэ далай сөөгуур табиха аргатай. Судны утань 139 метр, үргэниинь 30 метр, тэрэнэй 9 метрынь уһан соо ябадаг. 17.500 тонно ула түрисэтэй.

(ТАСС).

...ҮЛЭГДЭЛ ...ХАЯДАҺАНҺАА ...МОЛИБДЕН ...АБТАНА

Металлургическа али бүхы предприятида бүтээметаллнуудай жэжэхэн бутархай үлэгдэлнүүдые ...ионой ашаар илган шүүхэ дэлхэй дээрэхи түрүүшын промышленна түхеэрэлгэ Балхашай горно-металлургическа комбинадай молибденэй фабрикада амжалтатайгаар хүдэлнэ. Шмидтын нэрэмжэтэ Газарай физикын эрдэмтэд, комбинадай инженернүүд энэ түхеэрэлгэ зохёон бүтээгээ. Түхеэрэлгын туһаламжаар жэлдээ 15 тонно молибден илгагдан абтана.

Иимэ түхеэрэлгэнүүд предприятиин прокатна, шанаржуулгын ба бусад цехүүдтэ тодхогдон табигдаха. Үйлэдбэриин хаядаһанһаа вольфрам, зэд, цинк абаха байна.

Металлургическа али бүхы предприятида бүтээжэ боломоор энэ түхеэрэлгэ зохёогдоһон байха юм. Тэрэ үнэгүй, хэмжээгээрээ багахан. Гэхэ зуура, түхеэрэлгэ хаядаһанһаа үнэтэ продуктнуудые илгахаһаа гадна, хорото бодосуудые газаашань хаядаг предприятинуудай уһые арюудхан сэбэрлэдэг.

Лев РУМЯНЦЕВ
(АПН).

Караганда.

«ХОЙТО ЭХЭ»

Шэнэ кино

Хэнэйшье мэдэhээр хойто эхэ тухай элдэбээр хэлсэдэг байhан гээшэ ааб даа. Теэд хойто эхэ болоhон эхэнэрэй **гүн сэдьхэлэй** бодол, хүсэ шадалаа гамнангүй, имагтал өөрынь үри болоhон тэрээхэн үншэн үхибүүн тухайдаа оролдон, ами наhаяашье үгэхөөр бэлэн байhыень хэн мэдэхэ бэлэй даа?.. Энээниие гансал ажабайдал харуулдаг ха юм даа.

Хойто эхын нангин үүргэ тухай үнэншэмэ hайнаар хөөрэhэн уран hайханай фильм ниислэл хотодомнай гарана.

Почтын дэргэдэхи бишыхан таhалга. Света басаган эндэ эжытээ ажаhуудаг байгаа. Гэрэй нэгэ буланда нягтаханаар ябталагдаhан юумэн харагдана. Гэр соонь ном олон, ханадань Достоевскиин портрет үлгөөтэй. Эхэнэрэй хуушаншаг болоhон шаахайнууд орон доронhоо бултайна. Радионь болюулагдаагүй. Гэр соонь Григэй хүүхэм зэдэлнэ. Эзэниинь мэно орожо ерэхэнь ёhотой гэжэ hанамаар. Теэд тэрэ ерэхэгүй, наhа барашоо. Гансахан басагаиниинь үлөө, тон гансаараа...

Теэд Света басаган дэлхэй дээрэ ори гансааран үлөөгүй юм. Тэрэ эсэгэтэй. Хэзээ нэгэтэ дуратай байhан эхэнэрээ басагатай болгоhоноо Павел Олеванцев мартаагүй. Өөрөө ондоо гэр булэтэй, үхибүүдтэй боло hоншье hаа, басагаяа тэрэ орхингүй, hамгантаяа ерэжэ абашана.

Ондоо гэр бүлэдэ, ондоо эхын гараар хүмүүжэhэн үхибүү асараад, өөрын болгохо гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Шура Олеванцева үбгэнэйнгөө үхибүүгээ асарха гэhэн hэдэлгые түрүүшээр зүбшөөнэгүй. Эхэншье буруушаана. «Хайнаашье ошохогүйш, би тэрэниие абахагүйб!» гэжэ байhан эхэнэр гэнтэ ондоо боложо ноёгорно. Юундэб гэхэдэ, үргэзэни тэрэ эхэнэртэ. Светын эжыдэ, дуратай байhан гэрэ ойлгоходоо, түрүүшээр жүтөөрхэбэшье, hүүлдэнь тэрэ хоёрой инаг дурые hайхашааhан, эмээхэйрhэн мэдэлдэ абтаад, Светые асархыень зүбшөөнэ. Тиин Шура Олеванцева (артистка Т. Доронина) хойто эхэ болобо. Зүбөөр бодомжолжо үзэхэ болоо. hаа, артистка миин лэ роль гүйсэдхэнэ гэхын аргагүй. РСФСР-эй габьяата артистка Татьяна Доронина тон ехэ бэлигтэй hэн туладаа имагтал хойто эхын роль гүйсэдхэнэгүй, харин ёhотойл эхэ болоно гэжэ хэлэмээр.

Хойто эхэ болоhон Шура Олеванцевада тон хүндэ. Тэрэ өөрөө хоёр бишыхан үхибүүтэй. Света басагые нагасадань үгэхэ аргын байгаашье hаа, үншэн хэнээ болоhон энэ үхибүүндэ ганцал би хэрэгтэйб, тиимэhээ эхын бүхы харюусалга дааха абаха ёhотойб гэжэ Олеванцева мэдэрнэ. Тиин наран тээшэ тэгүүлhэндэл, эхын зөөлэн гарые басагандаа энэрхыгээр hарбайна. Энэ эхэнэрэй ябадалые гансал хайра, нимгэн сэдьхэл харуулhан ушар гэжэ тэмдэглэхээр бэшэ. Эндэ хүнэй, эрхэтэнэй нангин уялганууд hайханаар элирэн харагдана.

Шура Олеванцева ондоо үхибүүндэ гансата дурлаагүй. Үгэ дуугүй, хэрзэгэрхэн басаганда тэрэ тэмсэхын, зобохын хүсөөр дурлаа hургуулишьегүй. эгээлэй ород эхэнэр үнэн дээрээ тон ухаатай, энэрхы зөөлэн сэдьхэлтэй, тэсэмгэй абари зантай байнаюо. Хүшэр хүнэй дэ байдалай хүнэй бодото шарайе харуулдагынь энэ фильм соо тэмдэглэгдэнэ.

Үхибүүнэй гүн сэдьхэлые, ухаан бодолые бэе тээшээ татаха гээшэ нэгэ үдэрэй хэрэг бэшэ. Гансал тэсэмгэй гээрээ, бүхы юумэ хүлисэжэ шададаг байhаараа эхэ хүн бусадhаа бидэндэ ондоогоор hанагдадаг ха юм. Эдэ бүгэдые хойто эхэ дабажа гарана. Басаганай түлөө үнэн зүрхэнhөө оролдоно, тэмсэнэ. Теэд үхибүүн гээшэмнай эдэ бүгэдые ойлгохо, хараха, мэдэрхэгүй амитан бэшэ хаям. hүүлэй hүүлдэ хойто эхын шэхэндэ «эжы» гэhэн үгэ дуулдана. Эсэшэhэн эхэ удхыень үшөөшье ойлгонсгүй. Харин хоёр халуухан, бишыхан гарай гарыень дайраад орхиходо Шура Олеванцева инаг дураар, энэрхы зөөлэн сэдьхэлээр халима үгэнүүдые хэлэнэ: «Ши минии басаганши, басагахамни...»

Тиин хойто эхэ Шура Олеванцева гүн сэдьхэлэйнгээ hайханаар Эхэ боложо шадаа.

Эхын ролиие гүйсэдхэгшэ — Москвагай В. Маяковскиин нэрэмжэтэ академическэ театрай актриса Татьяна Доронина гэжэ тэмдэглээ hэмди. Тэрэ 1964 ондо РСФСР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

«Хойто эхэ» гэжэ фильмын буулгагдаhан ушар өөрын шалтагтай юм. Уран зохёолшо Мария Халфина «Хойто эхэ» гэжэ туужаяа актриса Г. Доронинада бэлэглэхэдээ, гол герой — Шура Олеванцевагай рольдо актрисые хараха хүсэлэнтэй байгаа юм. Тиин Т. Доронинагай эдэбхи үүсхэлээр фильм найруулан табиха хүдэлмэри эхилhэн байгаа.

Тус фильмые найруулагшад үзэсхэлэнтэ hайхан байгаалиин үмэнэ мүнөөдэр ажамидаржа байhан эхэнэрэй-эхын образ харуулхые оролдоо. Тиимэhээ фильм буулгаха үедэнь Сергей Есенинэй түрэhэн нютаг шэлэгдэhэниинь ойлгосотой.

«Хойто эхэ» гэжэ фильмдэ дуун онсо hуури эзэлнэ. Тэрэ арадай дуунда али болохоор дүтэлүүлэгдэнги. Композитор Г. Пономаренкын дуунууд сэдьхэл хүдэлгэмөөр зэдэлнэ. «Хүшэр хүндэ жаргал тухай» Ольга Воронецэй дуулаhан дуун хэды hайхан бэ! **Ород байгаалиин** hайханда **ород дуунай** зэдэлээн доро мүндэлhэн **ород Эхын** hайн hайхан шанарые тобшолон харуулhан образ Эхэ ороноймнай hүлдэ шэнгеэр үзэгдэнэ.

Н. ХОЛХОЕВА,
республиканска кинопрокадай хүдэлмэрилэгшэ.
В. ТОКТОХОЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй габьяата артист Т. Доронина «Хойто эхэ» гэжэ фильмдэ.

СПОРТ

ЕЛЕНА КУВШИНОВАГАЙ МЭРГЭН ГОДЛИНУУД

ВОРОШИЛОВГРАД. Эрхүүгэй гүрэнэй медицинскэ институдай студентка Елена Кувшинова «Буревестник» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда hур харбалгаар үнгэргэгдэhэн бүхэсоюзна түгэсхэлэй мүрысөөн дээрэ 60 метрэй зайhаа харбахадаа 329 очко абаhан байгаа. Энэнь дэлхэйн рекордhоо табан очкогоор үлүү юм. Тиибэшье энэнь дэлхэйн рекорд тогтооhон дээрэ тоологдохогүй болоно. Юуб гэхэдэ, hур харбалгаар уласхоорондын федерацида үнгэргэгдэhэн мүрысөөнэй дүн хүргэгдэхэгүй бшуу. Елена Кувшинова хойто үдэрынь мүн лэ энэ зайhаа 72 годли харбахадаа, дүн хамтадань 647 очко абаhан. Энэнь дэлхэйн рекордhоо хорин очкогоор үлүү байна. Хэнэйшье мэдэhээр имэ амжалтанууд дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүд дээрэ тоологдодог ха юм. Мүн Кувшинова 70, 60, 50, 30 метрэй зайнуудта 144 годли харбахадаа, дүн хамтадань 1.258 очко абажа, бусадhаа эрхим hайн амжалта харуулhан байна.

Мүнөө Елена 21 наhатай. Тэрэ институдай дүрбэдэхи курсын студентка. «Медик» гэжэ спортын клубай гэшүүн. Елена үнгэрэгшэ жэл болотор волейболоор наададаг байhан. Харин мүнөө дүршэлтэй тренер А. И. Бородай гэгшын хүтэлбэри доро hур харбажа hураhан байна. Кувшинова үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь hарада hур харбалгаар СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэhэн байгаа. hур харбалгаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөн дээрэ тэрэ дүрбэдэхи hуури эзэлhэн байха юм.

ҮБЭЛЭЙ СПАРТАКИАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

СФСР-эй арадуудай үбэлэй табадахи спартакиадада Россин физкультурна коллективүүдэй хэр зэргэ бэлдэжэ байhан тухай хөөрэлдөөн Москвада hаяхана боложо дүүрэбэ.

— Спартакиадада hаял бэлдэжэ эхилhэншье hаа, программын түрүүшын мүрысөөнүүдтэ 801 физкультурна коллективүүдэй 571-ниинь хабаадалсаад байнхай, —гэжэ Коми АССР-эй спортын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Ю. Швецов хөөрэнэ. — Республика дотор үнгэргэгдэхэ спартакиадын түгэсхэлэй наадануудта республикын хотонуудай суглуулагдамал командануud бэшэ, харин гурбан зуугаад спортын коллективүүд хабаадалсаха болонхой.

«Ажалай резервын» бүлгэмэйхидэй hайн эхи заха табиhан тухай мэдээсэл тус бүлгэмэй түрүүлэгшэ А. Ивлиев хэhэн байна. РСФСР-эй гэгээрэлэй министерствын физическэ хүмүүжүүлгын таhагай начальник Н. Зверевэй мэдээсэhэнэй ёhоор. Россин Федерациин hургуулинуудта спартакиадын түрүүшын шата hанаhанда хүрэмөөр үнгэргэгдеөгүй байнаниинь халагламаар.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАhАА
ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО

БЕРЛИН

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай мэргэжэлтэдэй зүблөөн

ТАСС

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай мэргэжэлтэдэй зүблөөн Лейпцигтэ нээтдэбэ. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха ба хэрэглэхэ талаар хамтаараа ажаллаха тухай хөөрэлдэхэ байна.

Хэмжээгээрэо багахан тоолон тодорхойлолгын электронно машинануудые хэрэглэхэ асуудалда симпозиум зорюулагдаба. Имэ машинанууд Целла-Мелистэ (Зуль округ) бүтээгдэн гаргагдадаг юм.

НЬЮ-ЙОРК

Харилсаагаа үргэдхэхын түлөө

ТАСС

СССР-эй Далайн флодой министерствын ба Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын делегаци США-да ерээд байна. Далайгаар ашаа зөөхэ талаар совет-американ харилсаа саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд зүбшэглэгдэхэ.

Совет мэргэжэлтэд Нью-Йоркын портдо хүрэhэн. энэ шадархи Уласхоорондын худалдаа наймаанай түбэй хүдэлмэритэй танилсаhан байна.

Нью-Йоркын портын захиргаание эрхилэгшэ Э. Акстел совет делегацитай уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй. США-гай Президент Р. Никсонэй түүхэтэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ баталагдан абтаhан шухала хэлсээнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр саг ерээд байна гэжэ тэмдэглээ. Совет-американ харилсаанай хүгжэлтэдэ түйлагдаhан дэбжэлтэ хоёр ороной арадуудай үндэhэн ашa туhада харюусана гээд Акстел мэдүүлбэ.

ОТТАВА

Ехэ арга боломжонууд

ТАСС

Соёлой, спортын, эрдэм наукын ба техникын hалбаринуудта Советскэ Союзтай харилсаамнай нилээд hайжаржа байна. Эдэ бүхы hалбаринуудта харилсаа холбоогоо улам үргэдхэхэ ехэ арга боломжонуудтайбди. Эдэ бүгэдые Канадын олониитэ hайшаана гэжэ Канадын элитэ мэдээжэ уран зохёолшо, публицист Дайсон Картер ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаа хүгжөөлгэдэ Канадын олониитэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ Канадын олониитын улам эдэбхитэйгээр хабаадаад байгаа hаань, Канадын, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаан бүри амжалтатайгаар хүгжэхэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Али бүхы hалбаринуудта Канадын, Советскэ Союзай хоорондын али алиндань ашатай туhатай харилсаан хүгжөөгдэхэ байна гэжэ этигэн найданаб.

УЛААН-БААТАР

АХА ДҮҮГЭЙ ТУhАЛАМЖА, ХАРИЛСААН

ТАСС

Халхын гол үни холоhоо хойшо домогто ороhон юм. Эндэ, Монгол ороной зүүн хилэ дээрэ, 1939 ондо монгол ба совет арадуудай хүбүүд нэгэ хүн шэнгеэр бодожо, япон милитаристнуудhаа МНР-эй нангин хилые, бэеэ дааhан байдалые сахин хамгаалаа hэн. Монголой таряашадай, малшадай эршэтэ габшагай ажалай ашаар хэзээ нэгэтэ шанга байлдаануудай болоhон газарта саад, сэсэрлигүүд hалбарна, арбай таряан халюурна, олон мянган адууhа мал атарлан бэлшэнэ. Оронойнгоо зүүн захын хэдэн зуугаад мянган гектар талмайтай хүдөө ажахын эдлүүриин газарые ашa үрэтэйгөөр ашаглахын тула МНР-эй парти, правительство ехэ анхарал оролдолго хандуулжа байна. Энэ баян дэлгэр газар дайда ашаглалгада Советскэ Союз аха дүү монгол арадта сэгнэшэгүй туhа хүргэнэ. 50 мянган толгой үхэр мал үдхэн харууhалха ехэ госхоз мүн эндэ бии болгогдожо байна. Совет барилгашад үйлэдбэриин бүлэг барилгануудые бодхоохоhоо гадна, байрын гэрнүүдые, соёлой-ажаhуудалай эмхи зургаануудые барина.

Имэрхүү ажахынууд Монголой бусад районуудта байгуулагдаха юм.

Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ СССР-эй туhаламжа шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна.

УЛААН-БААТАР

УЛААН-БААТАРТА НЭЭГДЭhЭН ВЫСТАВКЭ

ТАСС

Монголой ба Советскэ Союзай аха дүүгэй харилсаа холбоон тухай хөөрэhэн выставкэ Монголой ниислэл хотынхидай анхарал татаба. Экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооной талаар Совет-монгол правительствануудай хоорондын комиссиин X заседаниин Улаан-Баатарта хүдэлмэреэ эхилэлгэдэ энэ зорюулагдаhан байгаа.

МНР-эй национальна экономикын хурдан түргэн хүгжэлтэдэ совет-монгол харилсаан ехэ үүргэ дүүргэнэ. Хоёр ороной хоорондохи хани харилсаа, холбоо барисаа элирхэйлэн харуулhан выставкэ олоной анхарал татаа, hонирхол үүсхээ.

hүүлэй үедэ совет барилгашад Монголой Арадай Республикада үүлтэртэ малай табан госхоз, хүдөө ажахын нэгэдэл бариhан байна.

МИЛАН

Худалдаа наймаанай-экономическа харилсаагаа хүгжөөхын түлөө

ТАСС

СССР-эй, Италиин хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа харилсаан улам үргэдэжэ байна гэжэ Итали-совет худалдаа наймаанай палатын генеральна ассамблейдэ хабаадагшад. палатын захиргаанай соведэй тоосоое зүбшэлхэдөө, тэмдэглэhэн байна.

Палатын президент Р. Джироттиин түрүүлэлгэ доро болоhон заседанида СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Н. Д. Комаров, СССР-hээ Италида байдаг элшэн сайд Н. С. Рыжков. СССР-эй худалдаа наймаанай-промышленна палатын, совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаба.

СССР-тэй худалдаа наймаа хэдэг Италиин фирмэнүүдые предприятинуудые олошоруулха шухала гэжэ палатын генеральна секретарь П. Ландольфи заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Итали-совет худалдаа наймаанай палатын бии болгогдоhоор 10 жэл ерэхэ жэлдэ гүйсэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

КОНАКРИ

ГВИНЕЙ-БИСАУ ТЭМСЭНЭ

ТАСС

Шэнэ гүрэн — Гвиней-Бисау гэдэг Республикын Африка түбиин карта дээрэ бии болоhоор хоёр hара хүрэхэгүй саг үнгэрбэ. Мүнөө 70 гаран гүрэн тэрэниие хуулитаар мэдэрээд байнхай.

Энэ политическэ шухала илалта Португалиин колонизаторнуудhаа ороноо эсэс лэн сүлөөлхын түлөө Гвиней-Бисаугай арадай зэбсэгтэ тэмсэлые саашадань үргэдхэхэ байна гэжэ Гвиней ба Ногоон хушуун гэдэг аралнуудай бэеэ дааhан байдалай африкан партиин (ПАИГК) Генеральна секретариин орлогшо, Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Луис Кабрал хэлэhэн байна.

Мүнөө үедэ Гвиней-Бисаугай газар дайдын дүрбэнэй гурбан хубиhаа үлүүниинь патриодуудай мэдэлдэ байнхай. Сүлөөлэгдэhэн районуудта нютагай засагай зургаанууд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ, hургуулинууд, больницанууд, кооперативууд байгуулагдана. Үргэн ниитэ улад зоной дунда хүндэтэй болоhон ПАИГК Гвиней-Бисаугай арадай зэбсэгтэ тэмсэлые хүтэлбэрилнэ.

Республикын тогтоогдолоной hүүлээр А. Перейра ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ мэдүүлээ hэн: «Бидэнэй бүхы hанал бодол манай ханинар тээшэ, нэн түрүүн совет арад тээшэ хандуулагданхай. Эдэнэй үнэн зүрхэнэй туhаламжаар зэбсэгтэ тэмсэлээ улам үргэдхэжэ, Амилкар Кабралай захяа заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ аргатай болообди».

АФИНА

ГРЕЦИ: шахардуу байдалтай

ТАСС

Грециин ниислэл хотодо шахардуу шанга байдалтай байhаар. Хотын элдэб районуудта манифестантнууд полицитай тулалдаhан байха юм. Полициинхид хүн зониие олоорнь барижа хаана.

Тусхай баримтануудай ёhоор, hүүлэй үдэрнүүдтэ болоhон хёмороо зүришэлдөөнэй үедэ 11 хүн алуулhан. 148 хүн хүндөөр шархатажа, больницануудта оруулагдаhан байгаа.

Ноябриин 20-ной үглөөгүүр Афинын түбэй районуудаар танкнууд hүндэлбэ, солдадууд үйлсэ гудамжануудтаа харуулда байба.

Афинада онсо байдал соносхоhоной hүүлээр сэрэгэй трибунал хоёр хүдэлмэришэниие табан жэлээр түрмэдэ хаагаа.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хунтада эсэргүү хүдэлөөнэй орон дотор үргэдэhэнтэй, онсо байдалай соносхогдоhонтой дашарамдуулан, Холбоото Штадууд Грециин хархис захиргаанда сэрэгэй туhаламжа үзүүлэлгэеэ үргэлжэлүүлхэ байна гэжэ США-гай гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Дж. Вест пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

САРЫ-ЧЕЛЕГЭЙ ЗАПОВЕДНИГТЭ

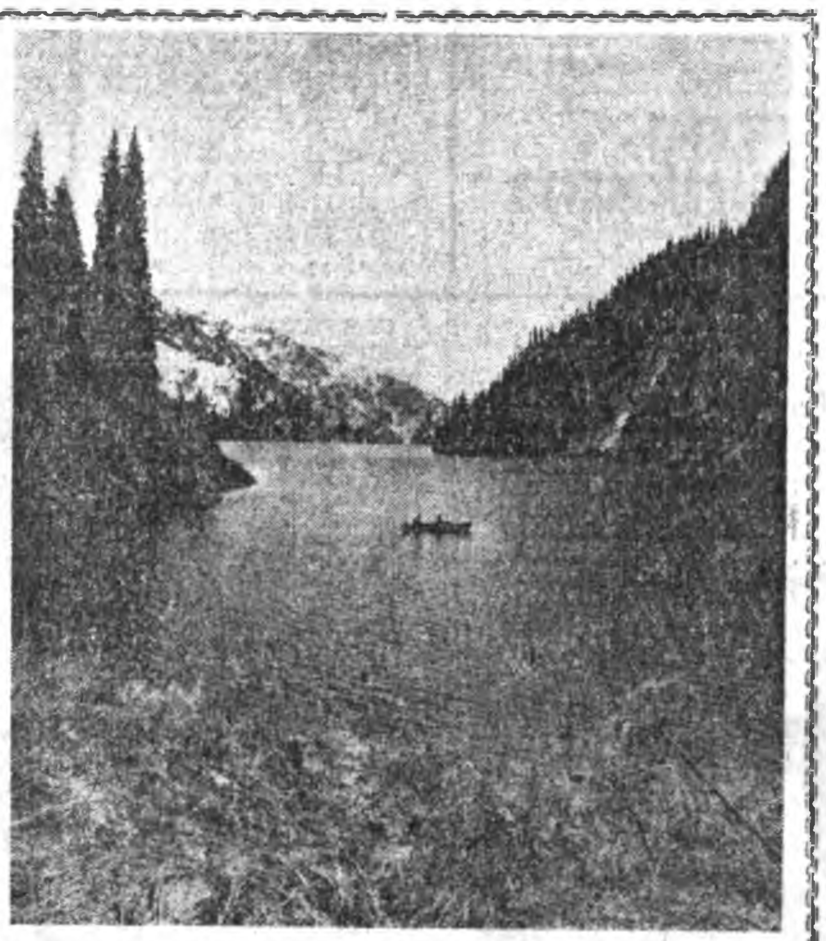
ФОТО-hОНИН

КИРГИЗЭЭ ССР. **Чаткальская шэлын хормойдо, нуурай эрьедэ Сары-Челегэй заповедник оршодог юм. Тэрэ 24 мянган гектар талмай газар эзэлдэг юм.**

Байгаалиин үзэсхэлэн гоё энэ газарта зубр, козерог, орон, гүрөөhэн, барс, шэлүүhэн, бодон гахай, баабгай, норко гэхэ мэтэ олон амитад бии. Сары-Челек ургамалнуудаараашье баян. Хадын ташалангуудта, хабшалнуудта арча, Тянь-Шаниин хасуури, жодоо, зэрлиг яблони, алыча, груша, грецкэ hамар ургадаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Сары-Челегтэ байгаалиин «бүтээhэн» имэ «барилганууд» үзэгдэхэ. Энэ хадаа бороо, hалхин, халуун, хүйтэнэй «хэhэн ажал». 2. Сары-Челек нуур далайн нюруунhаа 2.000 метр үндэртэ оршодог. 3. Заповеднигэй бодон гахайнууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Барилгануудые саг соонь ашаглалгада тушааха» —түрүү бэшэг. Республикын hонин. ТАСС-ай шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Ажалай журам зүбшэгдэнэ» — Л. Неретинагай статья. «Амжалтын эхин» —И. Мальцевай статья. Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: «Мүнөө үеын эрилтэдэ тааруулан» В. Давыдовай статья. Хилын саана. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Замай тэмдэглэл. Нютаг нютагай hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

18.25—Дамжуулгын программа. 18.30 — Телепанорама. 18.50 — «Байгалай шэмэг» гэжэ телевизионно журнал (буряадаар). 19.50 — «Мүрысөөн—олон түмэнэй үүсхэл» гэhэн дамжуулга.

«Орбита» харуулна:

20.30 — «Олег ба Айна» — телевизионно уран hайханай фильм. 21.50—22.00 — Забhарлалга. 22.00 — Акробатикаар уласхоорондын мүрысөөн. 22.55 — «Хүгжэм тухай хөөрэлдөөн». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Спартак» — «Крылья Советов».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Совет дуунуудай концерт. 20.00 — «Мүнөө сагай эрдэм».

Улаан-Үдэ харуулна:

20.30 — Концерт.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01663. Заказ